יודען, געדענקט די רדיפות אויף אייערע ברידער אין דייטשלאנד
Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem
MAJER FOLKSBLAT
היינט 8 זייטען
פרייז 15 גראשען

לאדזשער פאלקסבלאט

№ 195 | לאדז, מאנטאג, ט׳ אלול תרצ״ד | צוועלפטער יאהרגאנג | Łódź, Poniedziałek, 20 sierpnia 1934 r. | № 195

אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71 — Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71.

דער „פלעביסציט" אין דייטשלאנד

88 פראצענט האבען געשטימט אויף „יא"; 10 פראצ. — אויף „ניין"; 2 פראצ. שטימען זענען געפסלט געווארן

עס זענען דאך געווען 4,287,808 „ניין-זאגערס"

בערלין, 19 (ספ. טעל.)

גאנץ דייטשלאנד און קודם כל בערלין, לעבן אונטערן צייכען פון פלעביסציט. אויף אלע מלוכה בנינים און פריוואטע הייזער פלאטערן פעהנער. פון סאמע אינדוסטריה מארשירען איבער די גאסען קאמפאניעס פון ס. ס. און ס. א. אויטאמאבילען פיהרען ארום די פלעביסציט קאמיסארען. שטורמיסטען-גרופען פאהרען ארום אויף לאסט-אויטאס, אויפפאדערענדיג די דורכגעהער מיט אויסגעשרייען אז זיי זאלען זיך איילען צו די אורנעס. די צאהל שטימענדיגע איז זעהר גרויס. געהרינג, וועלכער געפינט זיך אין שפיטאל אין דער געגענד בערכטעסגאדען, האט דארט אפגעגעבען זיין שטימע.

רוים, 19 (ספ. טעל.)

700 מיטגלידער פון דער דייטשער קאלאניע אין רוים, זענען אוועק אויף דער שיף „קאבלענץ" וואו זיי האבען אפגעגעבען זייערע וואהל-צעטלען.

האנג-קאנג, 19 (ספ. טעל.)

די דייטשע קאלאניע האט געשטימט אין די וואהל-אורנעס פון דער שיף „ברעמענהאפען".

ווארשא, 19 (טעלעפאניש)

די מיטגלידער פון דער דייטשער געזאנדשאפט אין ווארשא, זענען אוועקגעפאהרען קיין מזרח-פרייסען, בכדי דארט אנטייל צו נעמען אין דעם פלעביסציט.

בערלין, 19 (ספ. טעל.)

דער דייטשער געזאנדטער אין וויען פאן-פאפען, איז געקומען קיין בערלין כדי אפצוגעבען זיין שטימע.

בערלין, 19 (ספ. טעל.)

די פראצעדור פון שטימען איז געווען פאלגענדע: דער שטימענדער האט בעקומען א צעטעל ארייין אונטער א פארהאנג, דארט געשריבען „יא" אדער „ניין", אריינגעלייגט דאס צעטעל אין א קאנווערט און אריינגעווארפען אין א פלאמבירטער אורנע.

בערלין, 19 (ספ. טעל.)

לויט דעם דייטשען אינפארמאציאנס-ביורא זענען אין אלע 35 וואהל-קרייזען פון גאנץ דייטשלאנד אפגעגעבען געווארען 43'438,378 שטימען.

פאר היטלער'ן האבען געשטימט 38,279,514; דאגעגען — 4,287,808 שטימען; געפסלט האט מען 871,056 שטימען.

בסך הכל זענען וואהל-בערעכטיגטע געווען 45-968,753.

אזוי ארום האבען געשטימט 94 א האלב פראצענט.

פראצענטועל זענען 88 געווען — פאר; 10 פראצענט — דאגעגען; אנ'ערך 2 פראצענט — געפסל'ט.

אין פערגלייך מיט דער פאריגער אפשטימונג האט היטלער פערלוירען איבער 2 און א האלב מיליאן שטימען.

דער ירושלימ'ער הויפט-מופטי

פראטעקטאר פון דער אראבישער עולים-כאפעריי

ירושלים. (יט"א) „פאלעסטיין פאסט" טיילט מיט, אז דער ירושלימ'ער הויפט-מופטי איז דער שפעציעלער פראטעקטאר פון דער בעוועגונג פון דער אראבישער יוגענד צו בעזאכען די א"י-גרעניצען מיט'ן צוועק בישט צו דערלאזען קיין אומלעגאלע יודישע אימיגראציע. די צייטונג טרעט שארף ארויס געגען מופטי און פאדערט, אז די רעגירונג זאל ענדליך מאכען א סוף צו דער שענדליכער פראקטיק פון שפיאנירען די גרענע-ביצען דורך אומבערופענע „געהיים-זשאנדארמען".

הערבאוו

מארגען, דינסטאג, 8.30 א זייגער אוונט — גרויסער סימפאנישער קאנצערט

אין פראגראם: וואגנער, ליסט א.א. אונטער לייטונג פון ס. פיעטרושקא

9-טע סימפאניע

אונטער דער לייטונג פון בראניסלאוו שולץ (ווארשע)

אויספיהרענדע: דארא סקורי. ר. לעווינססא. מ. גרינוואלד און ש. לעווישין. כאר פון דער געזעלשאפט „הזמיר" און לאדזער פילהארמאנישער ארקעסטער. איינגאנג 1.09 זל.

די פריוואטע

7-קלאסיגע מענער פאלקס-שולע

„Nauka i Wychowanie"

פון לעהרער-קאאפעראטיוו אין לאדז

מאכט בעקאנט, אז די ווייטערדיגע איינשרייבונגען נעהמט אן די קאנצעלאריע אויף פילסודסקיעגא 62 (געוועזענער לאקאל פון גימנאזיום „ווידזא") יעדען טאג פון 10—1 און 5—8. — טעל. 245-97.

עס ווערט געלערענט לויט די נייעסטע פעדאגאגישע דערגרייכונגען יודישע למודים אין א ברייטען מאסשטאב. ביי דער שול איז טעטיג א מוסטערהאפטע פרעבעל-שול.

דער לייטער ע. גאלדשמיד.

די יודישע

ארטאדאקס'שע שולע

בית אולפנא

פיעטריקאווער 111 (אל. קאשטשושקי 48)

טעל. 176-46

נעהמט אן שילער אין אלע קלאסען.

איינשרייבונגען טעגליך פון 10—1 און פון 5—7 נאכמ.

צוריק אין דער שולע!

די לאנג עקזיסטירענדע און איבעראל בעוואוסטע

7-קלאסיגע ב. האמער מעבער-שולע

פילסודסקיעגא 45

מאכט בעקאנט דאס צום נייעם שול-יאהר ווערען א חוץ דעם אלגעמיינעם פולען העברעאישען לעהר-פראגראם די למודי קודש פון די נאכמיטאג-שעה'ן וועלכע קומען פאר אונטער דער לייטונג פון תלמודיסטען מומחים פיל פערגרעסערט. אויך צוליב'ן דראנג נאך ארץ-ישראל ווערט איינגעפיהרט די ענגלישע שפראך. די שילער בעקומען א גרינדליכע פארבערייטונג צו דעם יודישען גימנאזיום און אויך אין אלע אנדערע מיטעל-שולען.

אין פארבערייטונגס-קלאס (גן-ילדים) ווערן אנגענומען קינדער פון 4 יאר און. ס'ווערט ערטיילט הנחה-פרייזען. בעמ.: די שולע איז פריש רעמאנטירט! נייע איינריכטונגען! איינשרייבונגען קומען פאר טעגליך פון 9—2 פארמ. און פון 4—7 אוונט.

די לייטונג.

אכטונג

צייטונגס-פערקויפער!

מיר מאכען בעקאנט, דאס היינט מאנטאג, 7 אוונט וועט פארקומען ביי אונז אין פעראיין פילסודסקיעגא 66

אן'אלגעמיינע פערזאמלונג

וועגען זעהר וויכטיגע פראגען.

אלע צייטונגס-פערקויפער ווערען געבעטען צו קומען, ווייל עס האנדעלט זיך אין זייערע בלוטיגע אינטערעסען.

שלאסעריי-ארבייטען

ווי אויך אויטאגענישע שווייסונגען, מעטאל-בעארבעטונגען, מאשינען-טיילען

פיהרט אויס בילי:

J. REDER, Łódź

קאנסטאנטינער 11/13

אין דער בעוואוסטער 7-קל. שולע פון

ש. זשעלאנקא

פילסודסקיעגא 70 (ווסכאדניא) פראנט, 1 שטאק

ווערען אנגענומען שילער פון 5½ יאהר און. אין דער שולע ווערט געלערנט א חוץ אלגעמיינע למודים לויט'ן רעגירונגס-פראגראם אלע יודישע למודים און גרויסן מאסשטאב. א גרויס געוויכט ווערט געלייגט אויף דער העברעאישער שפראך. אין דער V און VI קלאס וועט אויך געלערנט ווערן די ענגלישע שפראך. דאס פערסאנאל בעשטעהט פון ערשטקלאסיגע פעדאגאגישע קרעפטען. איינשרייבונגען פון 10—2 און פון 3—8.

צוליב דעם קריזיס זענען די פרייזען מעסיגע.

פאר גאר ד, בידזשוטעריע

און לאמבארד-סוויטעס צאהלט די העכסטע פרייזען

אלזידאר פיאלקא

פיעטריקאווער 7.

בית ספר עברי מעורב בן 7 מחלקות

„יבנה"

7-קלאסיגע העברעאישע שולע

צגלנינה 41, טעל. 13-134.

די דירעקציע פון דער שולע איז מודיע, אז עס ווערען אנגענומען איינשרייבונגען פון שילער און שילערינס אין אלע 7 קלאסען, ווי אויך אין גן-ילדים.

די קאנצעלאריע איז טעטיג פון 9—2 מיטאג און פון 4—6 נאכמ.

Gimnazjum Męskie

z prawami gimnazjów państwowych i

SZKOŁA POWSZECHNA

Tow. Szerzenia Oświaty i Wiedzy Techn. wśród Żydów w Łodzi

Pomorska 46-48, tel. 106-64.

עס ווערען אנגענומען שילער צום נייעם שול-יאהר 1934/35.

די יודישע למודים ווערען אונטעררריכט אין א גרעסערען מאסשטאב.

אין דער פאלקס-שולע איז דער שכר-לימוד 15 זל. א חודש איז אלע 6 קלאסען.

ביי דער פאלקס-שולע ווערט געעפענט א פרעבעל-שולע פאר יונגלעך און מיידלעך פון 3 ביז 6 יאהר. אין דער פרעבעל-שולע איז דער אפצאהל 12 זל. א חודש.

די קאנצעלאריע, פאמארסקא 46, איז טעטיג יעדען טאג פון 8 ביז 2 און פון 5 ביז 7.

אומברענגען 500 מענשען

וועט היטלער באלד נאכ'ן נעכטיגען פלעביסציט

לאנדאן, 19 (יט"א טעלעגראפיש)

דער „דיילי הערלד" גיט איבער פון דייטשלאנד, אז היטלער האט שוין פארגעברייט א ליסטע פון 500 נעמען, צווישען זיי א גרויסע צאהל יודען, וואס וועלען אומגעבראכט ווערען, באלד נאכן פלעביסציט.

די יודען ווערט פארגעחארפען, אז זיי האבען פראקלאמירט דעם באיקאט, וואס האט גורם געווען דעם צוזאמענברוך אין דייטשלאנד.

אויסגעמיטען רוסיש און יודיש...

מאסקווע, 19 (ספ. טעל.)

בעת דער „טשיסטקע" אין גלוכאוו (אין דער אמאליגער טשערניגאווער גובערניע), איז אין דעם פעדאגאגישען אינסטיטוט ענטדעקט געווארען א אוקראינישע נאציאנאליסטישע ארגאניזאציע.

דער דירעקטאר פון אינסטיטוט רעסקאוו, האט אזוי געקירעוועט, אז עס זאלען אויסגעמיטען ווערען די רוסישע און יודישע שפראך.

פערשאטען געווארען צוויי קויהלען-גרעבער

סאסנאוויעץ, 19 (טעלעפאניש)

אין קויהלען-גרוב פון דער געזעלשאפט „סאטורן" אין „וואויקאוויצע-קאמארנע" זענען צוויי קויהלען-גרעבער פערשאטען געווארען. ס'איז זיי דערווייל נישט געלונגען אפצוראטעווען.

דער ערשטער שניי

בעלגראד, 19 (ספ. טעל.)

אין די באסנישע בערג, איז היינט ביינאכט ארויסגעפאלען דער ערשטער שניי.

שיידעמאן אין קאפענהאגען

קאפענהאגען, 19 (ספ. טעל.)

אויף דער איינלאדונג פון די דענישע סאציאליסטען, איז דא אנגעקומען דער געוועזענער דייטשער קאנצלער שיידעמאן, וועלכער האט לעצטענס געוואוינט אין טשעכיש פראג.

שאץ-מייסטער פון ארץ-ישראל-רעגירונג רעזיגנירט פון זיין אמט

ירושלים, 19 (יט"א טעלעגראפיש)

דער שאץ-מייסטער (פינאנץ-מיניסטער), הויל יאם דזשאנסאן האט רעזיגנירט פון זיין אמט, צוליב דעם, וואס די רעגירונג האט נישט אנגענומען זיין פראיעקט וועגען הכנסה-שטייער.

פראפעסאר קאזינס האט בשלום אויסגעלאנדעט נאך דעם פליה אין דער סטראטאספערע

בעלגראד, 19 (ספ. טעל.)

דער סטראטאספערישער באלאן פון'ם פראפ. קאזינס האט נעכטען האלב 9 אין אווענד אויסגעלאנדעט אויף דער יוגאסלאוויש-עסטרייכיש-אונגארישער גרעניץ.

די פליהער זענען ארויס גאנץ.

ביי דער לאנדונג האבען אסיסטירט זשאנדארמען און פיל איינוואוינער פון די ארומיגע דערפער.

היינט איינדערפריה האט מען דעמאנטירט דעם באלאן, וועלכען מ'האט אנגעלאדען אויף א וואגאן. די פליהער וועלען צוזאמען מיט'ן באלאן אוועק קיין ברוסעל. ערשט נאכ'ן אנקומען אהין וועלען די אפאראטען און אינסטרומענטען אויפגעזיגעלט ווערען און ערשט דאן וועלען בעקאנט ווערען די רעזולטאטען פון'ם פליה.

בעלגראד, 19 (ספ. טעל.)

דער פראפ. קאזינס האט דערקלערט, אז איהם איז געלונגען צו דערגרייכען א הויך פון 16 טויזענד מעטער. דער באלאן איז א לענגערע צייט געפלויגען איבערן טעריטאריום פון עסטרייך און דייטשלאנד — איבער אונגארן און יוגאסלאוויען, ווייל די לופט-פליהער האבען נישט געקאנט אויסלאנדען, מחמת עס האבען נישט פונקציאנירט די אינסטרומענטען, וואס רעגולירען די הויך פון'ם באלאן.

בריסעל, 19 (ספ. טעל.)

די ידיעה וועגען דעם גליקליכען לאנדען פון די בעלגישע סטראטאספערע-פליהער האט ארויסגערופען אין בריסעל אן אלגעמיינעם ענטוזיאזם. די רעזולטאטען פון דעם דאזיגען דריטען סטראטאספערע-פליה ווערען אנגעווארט מיט ריזיגער פערא-בטערעסירונג.

—:XX:—

צוזאמענשטויס צווישען מאראקאנער און יודען

פאריז, 19 (ספ. טעל.)

לויט ידיעות פון פעץ, איז אין דער געגענד אוידא געקומען צו א צוזאמענשטויס צווישען מאראקאנער און יודען.

אדאנק דער שנעלער און ענערגישער אינטערווענץ מצד דער זיכערהייטס-מאכט, האט דער צוזאמענשטויס נישט אנגענומען קיין ברייטערע פארמען. עטליכע פערזאן זענען ארעסטירט געווארען.

120 פערזאן אומגעקומען בעת א פערפלייצונגען אין מאנדזשוריען

טאקיא, 19 (ספ. טעל.)

מחמת די לאנג-דויערענדע רעגענס זענען די טייכען יאלא און איקא אין מאנדזשוריען ארויס פון די ברעגעס. לויט די ערשטע ידיעות, זענען אין דער פערפלייצונג אומגעקומען 120 פערזאן. די וואסערן האבען אפגעשווענקט איבער 700 הייזער.

קאנפערענץ פון פארשטעהער פון יודישע אגענץ אין ציריך

ציריך, 19 (יט"א טעלעגראפיש)

אונטערן פארזיץ פון בעזיל לאסקי איז פארגעקומען א קאנפערענץ פון ציוניסטען און נישט ציוניסטען. רעפערירט האבען מיטגלידער פון דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע. עס איז אנגענומען געווארען דער פארשלאג, אז די נישט ציוניסטען זאלען נישט ווי ביז איצט ארבייט אינדיווידועל, נאר אין ספעציעלע גרופען.

פראנקרייך וויל נישט אריינלאזען יודען קיין סיריען

זשענעווא, 19 (יט"א טעלעגראפיש)

אויף דער זיצונג פון פעלקער-בונד-ראט איז בעהאנדעלט געווארען די באגאטיווע שטעלונג פון פראנקרייך, וועגען דער יודישער עמיגראציע קיין סיריען. מחמת דער מאנדאט זעהט נישט פאר צו פערגרעסערען די מיליטערישע כוחות, וואס עס וואלט געדארפט געשעהען, ווען עס זאל ערלויבט ווערען די יודען צו בעזעצען זיך אין סיריען.

געהיימנישפולע רייזע פון אטאן האבסבורג

לאנדאן, 19 (ספ. טעל.)

פון שטאקהאלם איז מען מודיע, אז דער פרינץ אטאן האבסבורג האט נעכטען ווידער פער לאזען שוועדען.

דער ציל פון זיין נסיעה ווערט געהאלטען שטרענג בסוד.

ארעסטירט דעם גען. גיידא

פראג, 19 (ספ. טעל.)

נעכטען פריה איז אין ברין ארעסטירט געווארען דער קאמענדאנט פון די טשעכישע פאשיסטען, גען. גיידא

גרויסער שטורעם איבער מערב-אמעריקא

ניו-יארק, 19 (ספ. טעל.)

איבער די מיטעל-מערב שטאטען, איז אדורך א גרויסער שטורם און א האגעל, וואס האט אנגעמאכט בעדייטענדע חורבנות. 6 פערזאן זענען דערהרג'עט געווארען, פיל פערוואונדעט.

אראבער געגען אריינלאזען וול. זשאבאטינסקי'ן קיין א"י

ירושלים (יט"א) „על דזשאמעא על איסלאמיא" ווארענט די רעגירונג, זי זאל נישט אריינלאזען וול. זשאבאטינסקי קיין א"י, ווייל די אראבער וועלען געגען איהם דעמאנסטרירען, היות די אראבישע לידער, וואס זענען ארויסגעטריבען געווארען פון א"י האבען נישט בעקומען קיין ערלויבניש צו בעזעצען זיך אין סיריען.

פראיעקט ארויסצוגעבען אין א"י א ציימונג אין דער דייטשער שפראך

ירושלים. (יט"א) אין דער פרעסע האט זיך באוויזען א מעלדונג, אז א יודישער זשורנאליסט פון דייטשלאנד פראיעקטירט ארויסצוגעבען אין א"י א ציימונג אין דער דייטשער שפראך. א גרופע דייטשע עולים האט ארויסגעגעבען א פראטעסט-ערקלערונג געגען דעם דאזיגען פראיעקט, וועלכער ווערט בעטראכט אלס שעדליך פאר דער קולטור-עלער אקלימאטיזירונג פון דער גרויסער צאהל דייטשע עולים אין א"י

די „באבע פון דער רוסישער רעוואלוציע" גוסט

פראג, 19 (ספ. טעל.)

די 90-יעהריגע בעריהמטע רעוואלוציאנערין יעקאטערינא ברעשקא-ברעשקאווסקאיא, וועלכע איז בעקאנט אונטערן נאמען „די באבע פון דער רוסישער רעוואלוציע", און וועלכע וואוינט זינט 1918 נישט ווייט פון פראג — גוסס'ט.

אין די ברייטע ריייען פון דער רוסישער עמיגראציע האט די ידיעה געמאכט א געוואלדיגען איינדרוק.

א קרבן פון קריגס-גאז

פאריז, 19 (ספ. טעל.)

אין פאָרט אבעוויל, וואו עס געפינען זיך גרויסע מיליטער-מאגאזינען, איז היינט געשעהען אן אומגליקלישער פאל. אין דער אפטיילונג פון שלאכט-גאזען, האט א שטראם פון איין גאז געטראפען א איינגעשינער כעמיקער, וועלכער איז געשטאנען אין דער נאהענט. טראץ דער באלדיגער הילף, איז דעם איינגעשינער נישט געלונגען אפצוראטעווען און אין עטליכע שעה ארום איז ער געשטארבען

„אהל" אנגעקומען קיין ווארשא

ווארשא, 19 (יט"א טעלעגראפיש)

היינט איז אנגעקומען דער אנסאמבל פון ארץ-ישראל טעאטער „אהל", זיי האבען בדעה צו פערברענגען אין ווארשא 4 וואכען.

אקציע געגען דעם איצטיגען סיסטעם פון מוניציפאל וואהלען אין א"י

ירושלים (יט"א) דר. פאן ווייול טיילט מיט, אז די א"י-רעוויזיאניסטען האבען איבערגעשיקט דער מאנדאט-קאמיסיע פון פעלקערבונד אן אנקלאגע געגען דעם גייעם מוניציפאל-וואהלען-סיסטעם אין א"י, אונטערשטרייכענדיג, אז דאס דאזיגע סיסטעם פערוואנדעלט קינסטליך די יודישע מעהרהייט אין א מינדערהייט, בעזונדערס אין ירושלים און חיפה, וואו די יודען בילדען די מעהרהייט פון דער בעפעלקערונג.

מיטטיילענדיג עס דער פרעסע, האט ד"ר פאן ווייול אונטערשטראכען, אז דער דאזיגער שריט איז א געבאט פון דער שעה מחמת דער פארשטעהענדער בילדונג פון א לעגיסלאטיוו קערפערשאפט, וואס זאל ענטשטעהען אויפן יסוד פון מוניציפאליטעטען=פרינציפ, אזוי, אז די איצטיגע מוניציפאל-וואהלען אין א"י וועלען האבען צו שפילען א וויכטיגע ראָל פאר דער צוקונפט פון לאנד. די רעוויזיאניסטען האבען בדעה צו שיקען קיין לאנדאן און זשענעווע א ספעציעלע דעלעגאציע פון יוריסטען, וועלכע וועט אין די ענטשפרעכענדע שטעלען בעגרינדען די אנקלאגע.

די עקזאמענס אין אלע 7 קלאסען הויבען זיך אן דעם 21 ד. ח.

ס'ווערען אנגענומען שילער און שילערינס פון 3 ביז 6 יאהר אין פרעבלשול

„ 6 „ 14 „ „ שולע

דער פראגראם

פון אונזער שול איז א פעראייניגונג פון צוויי וועלטען: דער היינטיגער מאדערנער שול מיטן אמאליגן ליטווישן חדר מתיקן.

איינשרייבונגען טעגליך פון 9—2 נאכמ.

Lekarz-dentysta
ŻYTNICKA-KAHANOWA
WZNOWIŁA PRZYJĘCIA
11 listopada 9, tel. 133-53.

Dr. med.
Leon Familier

אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען האט זיך איבערגעצויגען אויף 6.שערפיעצ 37 (בענעדיקטא)

נעהמט אן פון 5—7 נאכמ.

ראטעוועט אייער געזונד

קראנקע אויף רופטורען (ברוך-קראנקהייטען)

ספעציעלע ארטאפעדישע הייל-גומי-באנדאזשען פון מיין מעטאדע העלפן ראדיקאל אונטער גאראנטיע אהן אפעראציעס פון אלע מינים ברוך-קראנקהייטען (רופטורען) אפילו די עלטעסטע און געפעהרליכסטע ביי מענער, פרויען און קינדער.

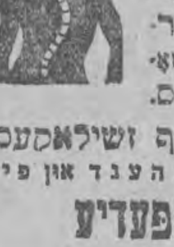

דאס אראפלאזען זיך פון מאגען און קישקעס בעזייטיג איך דורך פערלעגען ספעציעלע אינדיווידועל צוגעפאסטע בויך-באנדאזשען. אויף אויסגעקרימטע רוקען-ביין (הויקערס) ארטאפעדישע הייל-גארסעטן אויף ביינער-שווינדזוכט און אלע אנדערע פעהלערן ארטאפעדישע הייל-אפאראטען אויף פלאטפוס.

פעציעלע איינלאגען לויט גיפס-מאדעלען, אויף זשילאקעס. — גומי-זאקן לויט מאס. קינסטליכע הענד און פיס

ספעציעלער אנשטאלט פאר הייל-ארטאפעדיע

Spec. Ortop. O. PETRYKIEWICZ

אוים לעמבערג

לאדז, פיראמאוויטשא 9 (אלגינסקא)

(פראנט פארטער), טעל. 177-09 נאהנט פון לאדזער פאבריקס-באהנהויף

בעמערקונג: דאס ערשיינען פון די קראנקע איזאונבעדינגט נויטיג.

צאהלרייכע דאנקזאגונגען און דאנק-בריף.

(אין זגערזש אויף סלאמעצקא 2 № און 4 № אייגענע הייזער)

„נייער פאָלקסבלאַט"

לאָדז 20 אויגוסט 1934

א נייַ וואָרט זאָל געהערט ווערן!

די היינטיגע ערעפנונג פון דער יודישער וועלט-קאָנפערענץ

מיר בעגריסען שטענדיג א יודישען צוזאַמענפאָהר און סימפּאַטיזירען ממילא אויך היינט מיט דער פאָרשטייענדיגער יודישער וועלט-קאָנפערענץ, הגם מיר פיהלען, אז איהר פונדאַמענט איז צופוילט און איהרע זיילען זענען צו פּרוכנעוועט, ווייל איהרע איינאָרדענערס טראַכטען א סך מעהר וועגען זייערע פּאַרטיי-אינטערעסען, ווי וועגען דעם פּראָבלעם פון ראַטעווען דעם כלל-ישראל.

אגב, האַלט דאָך סיי ווי יעדע פּאַרטיי, אז נאָר זי, און טאַקי דווקא מיט איהרע פּרינציפּיעלע ליניעס און פּראַקטישע מעטאָדען, איז מסוגל צו ברענגען די ישועה אויף יודען. און ווער קען עס איהר זיפלייקענען? א צווייטע פּאַרטיי? האָט זי דאָך פונקט אזא איינזייטיגע, הינקעדיגע לאָגיק, ווי די ערשטע. סיידען די מאַסען אליין זאָלען קומען מיט זייער וואָגיגען וואָרט. אָט דערויף ווערט דאָך טאַקי גערופען די קאָנפערענץ, אָדער דער קאָנגרעס, כדי די מאַסען זאָלען זיך אַרויסזאָגען דורך דער מעהרהייט. איז אָבער די צרה, וואָס די מאַסען זענען היינט אויף אזויפיל רייף, אויף וויפיל זיי דינען פאַר פוסבענקלעך פון די פּאַרטייען, אויף וויפיל זיי טאַנצען קדוש פאַר די פּאַרטייאישע לאָזונגען!

די קאָנפערענץ, וואָס קומט זיך צונויף אין אזא ערנסטען מאָמענט, דאַרף זיך אויסאַרבייטען צו אונזערע פּראָבלעמען א צוגאַנג פון א „ראשון", זי מוז קומען מיט א נייעם וואָרט, וואָס זאָל זיין די לעצטע מסקנא פון אונזערע אַלע דערפאַהרונגען, און זאָל זיך נישט אָפּשרעקען פון רעווידירען די אַלע אמת'ן, וואָס זענען שוין לאַנג אָנגענומען געוואָרען פאַר דער גאַנגבאַרסטער מטבע.

ס'איז דאָך נישט קיין פעולה, וואָס מיר וועלען דאָ, פון דער וועלט-טריבונע, דעמאָנסטרירען אונזער גערעכטיגקייט און אונזערע פּאָסטולאַטען, פאָדערן אָפּצושטעלען די נגישות אין דעם היטלער-לאַנד. פערברייטערן אונזער רעכט אין אַנדערע לענדער, עפענען ברייט די טויערן פון ארץ-ישראל און אזוי ווייטער און ווייטער. דערויף איז דאָך נישט נויטיג קיין קאָנפערענץ, קיין דיסקוסיע, ווייל אַלע יודען וועלען שוין איצט, איטליכער אויף זיין אָרט, מיט פערמאַכטע אויגען אונטערשרייבען אָט די אַלע פּאָסטולאַטען.

ניין, נישט אויף צו קנעלען דעם אַלטען פּאָליטישען סידור דאַרפען מיר זיך צונויפקומען, נאָר אויף רעווידירען און אויב נויטיג — רעפאָרמירען איהם!

דער ערשטער ציוניסטישער קאָנגרעס איז נישט געקומען בלויז מיט מאַקס נאָרדויס יערעמיאַדע, הגם זי איז דעמאָלס געווען א חידוש און האָט געקענט באמת אויפטרייסלען דעם געוויסען פון דער וועלט, נאָר מיט הערצלס נייעם פּאָזיטיווען וואָרט, אז אַלע יודען פון דער גאַנצער וועלט זענען איין פאָלק און דאַריבער פאָדערן זיי צו האָבען אַנ'אייגענע היים, ווי אַלע פעלקער.

אָט דאָס נייע וואָרט האָט אויפגעשטורעמט קודם כל אונזער אייגענע מחנה און נאָכדעם, דורך פערשידענע גלגולים, איז דער שטורם אַריבער אויך אין דער אויסערליכער וועלט, און פונ'ם דאָזיגען שטורם איז געבוירען געוואָרען די באַלפור-דעקלאַראַציע, די גרויסע בעוועגונג פון יודישע מאַסען צו דער זיך-בויענדיגער נאַציאָנאַלער היים.

און אָט איז'ם מיט'ן פּראָצעס פון דער נייער גאולה, ווען דער מאָדערנער „אז ישיר" שטעקט נאָך אין די מיילער פון די צענדליגער טויזענדער עולים, ווען וואָך נאָך וואָך, טאָג נאָך טאָג, קומען שיפען אין די וואַסערן פון לאַנד און שפּייען אויס פרישע מאַסען פּיאָנערן צו בויען און פלאַנצען די אַלט-נייע יודישע היים, ווען די רויזיגסטע האָפענונגען זענען פערווירקליכט געוואָרען אין אזא מאָס און אין אזא טעמפּ, וואָס זענען געקומען ווי א סיורפּריז פאַר אַלעמען, אפילו פאַר די קעמפּערס אין דער ערשטער פייער-ליניע פונ'ם פראָנט, — אינ'ם דאָזיגען פייערליכען היסטאָרישען מאָמענט, וואָס ווערט פערגליכען צו יציאת מצרים און שטייגט נאָך איבער די עליה פון עזרא און נחמיה, האָבען פלוצים די יודען פון דער וועלט זיך דערפילט אין א שרעקליכער צרה, אין אנ'אומאויסגאַנגבאַרען מצב, ממש ווי מ'וואָלט זיך געטרונקען אין אנ'אוקינוס מיט אנ'אנגעבונדענעם שטיין אויפ'ן האַלדז, און מ'האָט שוין נישט קיין אַנדער ברירה, נאָר דווקא תיכף ומיד צונויפצוקומען זיך אויף א קאָנפערענץ, צו זוכען אַנ'עצה, ווי זיך צו ראַטעווען!

ס'איז קלאָר, אז די דאָזיגער יודישער כינוס דאַרף, פונקט ווי דער אַמאָליגער הערצל כינוס קומען מיט א נייעם וואָרט.

דעמאָלט, פאַר דער ציוניסטישער בעוועגונג, איז דער יודישער מצב געווען אזא, אז מיר זענען געווען נאָר נפולים און נישט פועלים, דער יודישער גורל פלעגט בעשטימט ווערען דורך פרעמדע פאַקטאָרען, ס'האָט זיך אויסגעדוכט, אז מיר קענען נאָר אַריינפּאַסען זיך אין די געשאַפענע בעדינגונגען. איז געקומען הערצל און האָט אונז געלערנט, אז אונזער אייגענער ווילען האָט אויך עפּיס א וואָרט. „אויב איהר ווילט, איז עס נישט קיין לעגענדע". און אונזער ווילען האָט טאַקע איבערגעבראָכען די ליניע און געשאַפען נייע בעדינגונגען.

איצט שטייען מיר ווידער פאַר אזא טעמפּע וואַנט. ווידער דוכט זיך אונז און אזוי שמועסט מען אונז טאַקע איין, אז אונזער גורל איז שוין אנ'אנגעצייכענטער, און מיר האָבען דאָ גאָרנישט אויפצוטון. מ'זעהט דאָך בעשיינפּערלעך, אז קיין שום אַנדער עצה ותחבולה איז נישטאָ. ווער ס'האָט געוואָלט זיך שיצען אין שאָטען פון דער מערב-ציוויליזאַציע, איז מיאוס אַנטוישט געוואָרען. ווער ס'גלויבט נאָך אין גלות נאַציאָנאַליזם און אין גלות-רסנטימענט, דער קריגט איין קלאַפּ נאָכ'ן אַנדערן. ווער ס'האָפט נאָך אויף דעמאָקראַטישער גלייכקייט און טאָלעראַנץ, דער וועט זיך גיכער דערוואַרטען אויף משיח'ן. און די טויערן פון די אימיגראַציע-לענדער זענען בעשלאָסען אויף זיבען שלעסער. וואָס קענען מיר מחדש זיין אין די פערהעלטעניסען, וואָס די וועלט האָט אַרום אונז און פאַר אונז געשאַפען?

מוז ווידער קומען א יודישער אויטאָריטעט פון פיגוס און אונז אַרויסטרייסלען פון אונזער פּאַסיווקייט און אונז אַריינשרייען אין אונזער טויטען-קאַסטען אַריין, אז מיר זענען נאָך א לעבעדיגער אָרגאַניזם און קענען אַליין ווערען די מייסטערס פון אונזער גורל. און נאָכדעם דאַרף קומען דאָס צווייטע וואָרט און ווייזען דעם ריכטיגען וועג, ווי צו קומען צו אונזער שעפערישער אַקטיוויטעט.

די הכנות צו דער קאָנפערענץ, די אָפענע ויכוחים און בעהאַלטענע אינטריגעס אַרום איהר זעהען נישט אויס, ווי מיר וואָלטען געשטאַנען פאַר אנ'ענטשיידענעם ווענד-פונקט אין אונזער געשיכטע, פאַר א כנסת-הגדולה פונם יודישען פאָלק, וואָס איהר פעולה קען אויסגעשטראַלט ווערן אויף הונדערטער יאָהרען פאָראויס. ס'גייט א קלייבליכע קאָנקורענץ צווישען פּאַרטייען און גרופּירונגען, איטליכער וויל נישט אָפּטרעטען קיין „קוצו של יוד" פון איהר פּראָגראַם, איטליכער, ווי געזאָגט, האָט מעהר אין זינען איהר אייגענע הגעמאָניע, ווי די ישועה פאַרן כלל.

פונדעסטוועגען ווילט זיך האָפען, אז די גרויסקייט פון דער שעה וועט טון דאָס איריגע, די צרה פונ'ם כלל וועט דערשטיקען די פּאַרטייאישע קטנות און וועט דיקטירען דעם ראַציאָנעלען צוגאַנג צו די בערירטע ענינים. אפשר וועט געשעהן א נס, און אין די ווענט פון דער קאָנפערענץ וועט צושוואומען ווערען דער פּאַרטיי-גייסט און אָפּטרעטען דעם פּלאַץ פאַר'ן גייסט פון שווער געפּרובטען כלל-ישראל, וואָס קומט דאָרט זוכען פאַר זיך א תיקון.

פ. ס.

מאנארכיע—די האפנונג פון דעמאקראטיע

אזוי לכל הפחות מיינט איינער פון די גענו. קרוינטרעגער

די עסטרייכישע און דייטשע געשעהענישען האָבען אין די מאָנאַרכיסטישע קרייזען אין אייראָפּע אַרויסגערופען אַנ'אומגעוועהנליכע אויפלעבונג. לויט ווי עס טיילט מיט איינע פון די פּאַריזער צייטונגען שטייען די פאָרשטייער פון די האַבסבורגער אין לעבעדיגע אונטערהאַנדלונגען מיט די קאַנצעלאַריעס פון די גרויסע מלוכות: די האַבסבורגער דאַכט זיך אויס, אז דער מאָמענט איז איצט א גינסטיגער און זיי איילען זיך איהם אויסצונוצען, כדי צוריק אויפצושטעלען דעם עסטרייך אונגאַרישען טראָן. פיבערהאַפטיג אַרבייטען אויך די דייטשע מאָנאַרכיסטען די אנהענגער פון די האָהענצאָלערנס און ויטעלבאַכס, זיי ווילען אויסנוצען פאַר זיך דעם דייטשען פּאָליטישען קריזיס, וועלכער ווערט פון טאָג צו טאָג פערטיפט.

וויפיל אמת איז פאַראַן אין די קלאַנגען וועגען די מאָנאַרכיסטישע אויפטוען; איין פּאַריזער זשורנאַליסט האָט געהאַט א געלעגענהייט צו פיהרען א געשפּרעך מיט א פאָרשטייער פון איינער פון די דינאַסטיעס, וועלכע האָבען נישט לאַנג צוריק געהערשט אין אייראָפּע.

„אייך, קען זיין, וועט אויסקומען אויסטערליש, האָט געזאָגט דער זוהן פון דער געוועזענער קייזערליכער פאַמיליע, אָבער די מיטגלידער פון מיין משפּחה און איך אַליין בין פאַר די יאָהרען געוואָרען אַנ'אמת'ער דעמאָקראַט... אמת, זיין פערטריבען פון אייגענעם לאַנד איז נישט קיין אנגענעהמע זאַך. אָבער פריהער, ווען איך האָב געלעבט אין אייגענעם לאַנד, האָב איך נישט געהאַט קיין מעגליכקייט צו זיצען גאַנצע שעה'ן ביים טישעל אין א קאַפע און צונויפגיסען זיך מיטן המון. דאָס האָט אין זיך אנ'אייגענאַרטיגען רייץ און ענטוויקעלט אין מענשען מענשליכע געפיהלע און גראָד אָט די געפיהלען פעהלען איצט די מענשען:

ער האָט א טראַכט געטון און צוגעגעבען:

„צי גלויב איך אין דער מעגליכקייט פון רעסטאַוראַציע? נישט נאָר איך גלויב, נאָר איך בין אין דעם איבערצייגט. די לאַגע אין איינציגע לענדער איז געוואָרען אזוי פערפּלאָנטערט, אז מאָנאַרכיע איז געוואָרען די לעצטע האָפנונג פון דעמאָקראַטיע.

צום טישעל איז צוגעקומען א יונגערמאַן פון מיליטערישען אויסזעהן, ער האָט געזאָגט שטילע ווערטער צום קייזערליכען יורש און האָט איהם דערלאַנגט עטליכע דעפּעשען. דאַן האָט זיך דאָס געשפּרעך בעניי'ט.

„איהר פרעגט וועגען עסטרייך? דאָלפוס איז געווען א מערקווירדיגער מענש און פּאַטריאָט. איך האָב דעם גרעסטען כבוד פאַר זיין אָנדענק. אָבער צי וועלען זיך נאָך געפינען מענשען, וואָס וועלען ווייטער פיהרען זיין זאַך? איך מיין, אז פּרינץ אָטאָ איז דער איינציגער מענש, וועלכער קאָן דאָס טון. איהם איז לייכטער פאַר יעדען אַנדערען אָפּצוהיטען די אינאָפּהענגיגקייט פון לאַנד און צו פערפעסטיגען דעם אינערליכען שלום.

„אָבער ווי וועלען זיך דערצו בעציהען די שכנים?

„איך דענק, אז די שכנים וועלען זיך בעציהען רוהיג און וועלען בעגעגנען דעם נישט אַרויסטרעטען. איך וועל נישט אויסגעבען קיינעמס סודות, אויב איך וועל אייך זאָגען, אז שוין נישט רעדענדיג וועגען די גרויסע מלוכות, איז אין די לענדער פון דער קליינער אַנטאַנט. אפילו אין טשעכאָסלאָוואַקיע, די בעציהונג צו דער רעסטאַוראַציע פון דער עסטרייכישער מאָנאַרכיע איצט אַנ'אַנדערע, ווי זי איז געווען פריהער. פון צוויי ביין זענען זיי גרייט אויסצוקלייבען דאָס קלענערע. יעדענפאַלס פאַר זייערע גרענעצען קאָנען די דאָזיגע מלוכות זיין רוהיג. פּרינץ אָטאָ האָט נישט איינמאָל ערקלערט, אז ער וועט צוריקקומען קיין וויען נאָר אין פאַל, אויב דאָס פאָלק וועט איהם צוריקרופען.

„צי טרוימט ער נישט וועגען דער קרוין פון הייליגען סטעפאַן (אונגאַרן)?

„עס האַנדעלט זיך וועגען עסטרייכישען פאָלק. וועגען דעם, וואָס עס וועט זאָגען דאָס אונגאַרישע איז נאָך פריה צו רעדען. אין איין זאַך קאָנט איהר זיין זיכער: וועגען דער אַלטער אימפּעריע טרוימען די האַבסבורגער נישט. זיי טרוימען בכלל נישט וועגען גאָרנישט. זיי זענען בלויז גרייט צו ערפילען זייער חוב לגבי דעם פאָלק און לאַנד. פערגעסט נישט, אז פּרינץ אָטאָ איז געוואָרען פונקט אזא דעמאָקראַט, ווי איך...

„צי איז אין גלות אויך ווילהעלם II נישט געוואָרען א דעמאָקראַט?

דער קרוינענהיטער האָט זיך הילכיג צולאַכט.

„ס'איז נישט צו גלויבען! אין דייטשלאַנד איבריגענס איז די לאַגע מעהר קאָמפּליצירט.

דאָרט זענען די פּרעטענדענטען מענשען פון אַלטען דור און פון אַלטע טראַדיציעס. מיר דאַכט זיך, אז אפילו דער קרוינפּרינץ, וועלכער וואוינט שטענדיג אין דייטשלאַנד, בעמערקט נישט, אז דאָס לעבען איז אַוועק פאָראויס אויף 20 יאָהר. א חוץ דעם איז אין דייטשלאַנד אין די מאָנאַרכיסטישע קרייזען נישטאָ פאַראַן קיין איינהייטליכקייט. דער טויט פון הינדענבורג'ן האָט פערפּלאָנטערט אַלע קאָרטען. די דייטשען וועט איינגיכען אויסקומען אויסצוקלייבען פון ביידע ביזקייטען די קלענסטע. איך האַלט פאַר וואַהרשיינליך, אז דער פּאָסטען פון מליכה-פּרעזידענט, וועלכער איז איצט אָפּגעשאַפען געוואָרען, וועט פאָרגעלעגט ווערען איינעם פון די האָהענצאָלערנס

„דעם קרוינפּרינץ?

„צום וואַהרשיינליכסטען. אָבער געגען איהם איז פאַראַן אנ'ערנסטע בעוועגונג אין די מאָנאַרכיסטישע קרייזען, וועלכע האַלטען, אז דאָס אַרויסרוקען דעם קרוינפּרינץ כל זמן עס לעבט דער קייזער, איז אַנ'אמת'ע פּאַראַט לגבי דעם מאָנאַרכיסטישען פּרינציפּ. דערצו קומט נאָך א צווייטע בעוועגונג, וועלכע איז פיינדליך דעם קייזער צוליב פּערזענליכע און פּרינציפּיעלע מאָטיוען.

„דער אַליינהערשענדיגער היטלער, אָדער קאָנסטיטוציאָנעלער האָהענצאָלער? דאָס איז דאָס וויכטיגסטע פּראָבלעם, וואָס שטייט איצט אין דייטשלאַנד. אין ערשטען פאַל שטייט פאַר א בירגער-קריג און עס דראָהט א סכנה דעם שלום מיט אויסלאַנד. אין צווייטען פאַל וועט דייטשלאַנד ביסלעכווייז אַריבער אויף דעמאָקראַטישע וועגען.

איך גלויב אָבער נישט, אז דער טראָן זאָל אין דייטשלאַנד רעסטאַווירט ווערען. דאָס לאַנד מוז צוערשט רעסטאַווירט ווערען. דאָס לאַנד מוז צוערשט זיך פולקאָם ענטוישען אין היטלערס עקספּערימענטען.

פוילען, סאוו.-פערבאנד און מזרח-פאקט

דער פּאָליטישער קנויל, וואָס גייט אויף אין אייראָפּע

די פּראַגע וועגען שליסען א מזרח-פּאַקט און וועגען דער בעציהונג צו דעם פּאַקט מצד דייטשלאַנד און פוילען גייט נישט אַראָפּ פון די שפּאַלטען פון דער אייראָפּעאישער פּרעסע. די שטעלונג פון דער ענגלישער און פראַנצויזישער פּרעסע צו פוילען איז אין דער הינזיכט בכלל גענומען א נעגאַטיווע.

עס איז כדאי אין צוזאַמענהאַנג מיט דער „פאָרשטייענדיגער שליסונג פון פּאַקט צו ברענגען די שטים פון דער ווינער „נייער פרייער פּרעסע", וועלכע דריקט זיך אויס אין א קאָרעספּאָנדענץ פון מאָסקווע אונטערן נאָמען „רוסלאַנד, פוילען און דער באַלטיק". דער אַרטיקעל ברענגט אין אנהויב א גוטע בעשרייבונג פון די פייערליכקייטען, מיט וועלכע עס איז אויפגענומען געוואָרען אין מאָסקווע דער עסטלאַנדישער אויסערן-מיניסטער סעליאַמאַא און דאַן גיט ער איבער דעם איינדרוק, וועלכען עס האָט געמאַכט דער עסטניש-לאַטווישער קאָמוניקאַט מכוח זייער פּאָזיטיווער בעציהונג צום פּאַקט.

דאַן אַנאַליזירט דער אַרטיקעל די שטעלונג פון פוילען צו דעם פּאַקט. אין משך פון יאָהרען, בעת די בעציהונגען צווישען פוילען און די סאָוויעטען זענען נישט געווען קיין פריינדליכע, האָט מען אין וואַרשאַ געקוקט מיט אומצוטרוי צו דער פריינדשאַפט צווישען די סאָוויעטען און דייטשלאַנד, וועלכע איז געווען געשטיצט אויפן טראַקטאַט אין ראַפּאַלאָ. פונקט מיט אזא אומצוטרוי אָבסערווירט מען איצט אין מאָסקווע דעם פלירט, וואָס קומט פאָר צווישען פוילען און דער היטלעריסטישער מדינה. ווען פוילען האָט געהאַט מיט אַנדערטהאַלב יאָהר צוריק געמאַכט אַנ'ערנסטע ווענדונג אין איהר קורס, דאַן איז געקומען צו א דערנעהנטערונג צווישען פוילען און די סאָוויעטען. אָבער פון מאָמענט אָן, ווי פוילען האָט געהאַט געשלאָסען מיט דייטשלאַנד דעם נישט-אַנגריפס-אָפּמאַך, האָט זיך די דאָזיגע בעציהונג געענדערט.

איצט ענטוויקלען זיך אַלץ מעהר די בעציהונגען צווישען די סאָוויעטען און פראַנקרייך און עס איז אַנ'אָפענער סוד די פולשטענדיגע צוזאַמענאַרבייט צווישען די סאָוויעטען מיט פּאַריז אויפ'ן אינטערנאַציאָנאַלען באָדען. פון דער אַנדערער זייט שטעלט פעסט דער קאָרעספּאָנדענט, מיז מען קאָנסטאַטירען, אז אין מאָסקווע איז פערהאַן א געוויסער אומווילען צו מיט פוילען, בעת אין וואַרשאַ קוקט מען א לייכטען פערדאַכט אויף דער פריינדשאַפט צווישען די סאָוויעטען מיט פראַנקרייך. אויב די בעציהונגען וועלען זיך ענטוויקלען ווייטער אזוי און אין ביידע לענדער וועט אויפלעבען דער פאַרמלחמה'דיגער געדאַנק וועגען אַנ'אָפּמאַך צווישען פראַנקרייך און א רוסלאַנד, דאַן איז פערהאַן א געפאַהר, אז די פּאָליטישע בעדייטונג פון פוילען זאָל דערפון ליידען. ווייל אויב די סאָוויעטען זאָלען גאַראַנטירען דעם לאָקאַרנאָ-פּאַקט, און פראַנקרייך זאָל איבערנעהמען די אחריות פאַרן מזרח-פּאַקט. דאַן וועלען די סאָוויעטען אויף מזרח-אייראָפּע בעקומען די העגעמאָניע אהן קיין שום ספק און פוילען קאָן אַראָפּגערוקט ווערען אויפ'ן צווייטען פּלאַן אין דער נאַציאָנאַלער פּאָליטיק.

דער מחבר פון דער ווינער צייטונג פיהרט אויס, אז עס האַנדעלט זיך איצט נישט וועגען דעם, צי דער פּאַקט וועט ווערען אונטערגעשריבען, ווייל נאָך די ערקלערונגען פון די באַלטישע מלוכות קאָן איצט וועגען דעם נישט זיין קיין שום ספק, עס האַנדעלט זיך וועגען דעם אויף ווי ווייט פראַנקרייך וועט איבערנעהמען די גאַראַנטיע פאַר דער אָפּהיטונג פון דעם פּאַקט. אָט דאָס איז פאַר פוילען דער עיקר. די ווינער צייטונג צווייפעלט נישט, אז אין משך פון די לעצטע וואָכען זענען אין די שטימונגען אין וואַרשאַ פאָרגעקומען בעדייטענדע ענדערונגען, אזוי, אז מען קאָן רעכענען דאָס פוילען וועט אנטיילנעהמען אין דעם פּאַקט נישט בלויז אַלס בעטייליגטער צד, נאָר אויך אַלס זשיראַנט אינאיינעם מיט פראַנקרייך, רוסלאַנד און דייטשלאַנד.

דאָס ווינער בלאַט ענדיגט מיט דערמאָנען דעם לעצטען וויזיט פון ליטווישען אויסערן-מיניסטער אין מאָסקווע, בעת וועלכען דער גאַסט האָט נישט נאָר געדאַנקט די סאָוויעטען פאַר זייער אָנערקענען די פולע זעלבסטשטענדיגקייט פון ליטע, נאָר זיי האָבען געהאַט אפילו אָנערקענט ליטע'ס אינאיינעם מיט דער אָנגעהעריגקייט פון ווילנע.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

מאנטאג
20
ט
אלול תרצ"ד

אויגוסט
זון-אויפגאנג 4.25
זון-אונטערגאנג 7.53

היינט הויבען זיך אן די לימודים

פריהער גאטעסדינסטען, דערנאך די לעקציעס. — היינט איז דער לעצטער

טערמין פון איינשרייבען די קינדער אין די שולען

(2) ווי מיר האבען שוין געמאלדען, הויבען היינט, מאנטאג, דעם 20. ד. ח. די שול-קינדער צו גיין אין די שולען.

9 איגדערפריה וועלען פארקומען גאטעסדינסטען אין די געבעט-הייזער, און שפעטער, 11 א זייגער וועלען זיך אנהויבען די נארמאלע לעקציעס.

* * *

עס איז דערביי כדאי צו דערמאהנען, אז דער טערמין פון די צוגאב-איינשרייבונגען פאר די קינדער אין די פאלקס-שולען, ענדיגט זיך היינט אינדערפריה פאר'ן אנהויבען די לעקציעס. די עלטערען, וועלכע וועלען נישט איינשרייבען זייערע קינדער וועלען צוגעצויגען ווערען צו שטראף-פעראנטווארטליכקייט.

היינט איז אויך דער לעצטער טערמין פון די צוגאב-איינשרייבונגען אין די אווענט-צובילדונגס-שולען.

רעגיסטראציע פון יאהרגאנג 1916

(א) פון 1. סעפטעמבער ה. י. ביז'ן 29. איינשליסליך, וועט אינ'ם מיליטער-ביורא פון דער לאדזער שטאט=פערוואלטונג פארקומען א רעגיס־טראציע פון אלע מענער, וואס זענען געבוירען געווארען אין יאהר 1916 און וואוינען אויפ'ן שטח פון לאדז.

איטליכער, וואס קומט זיך רעגיסטרירען, דארף זיין איינגעמאלדען אין לאדז און בעזיצען א פערזענליכען דאקומענט – אויב נישט קיין פאס, איז א מעטריקא, אדער אנ'אויסצוג פון בעפעל־קערונגס=רעגיסטער צוזאמען מיט אנ'אידענטישקייט-בעשטעטיגונג און א פאטאגראפיע.

צו דער רעגיסטראציע דארפען זיך אויך מעלדען אלע פערזאנען, וואס וואוינען אין לאדז, און קאנען זיך נישט אויסלעגיטימירען מיט א וויכ־טיגען דאקומענט ווענען זייער אנגעהעריגקייט צו א פרעמדער מלוכה.

די שולדיגע אינ'ם נישט מעלדען זיך צו דער רעגיסטראציע אין דעם בעשטימטען טערמין וועלען אדמיניסטראטיוו בעשטראפט ווערען מיט 3 חדשים זיצען און 3,000 זלאטעס געלד-שטראף אדער מיט איינער פון די דאזיגע שטראפען.

קיין ספעציעלע אויפפאדערונגען צו רעגיס־טרירען זיך ווערען נישט פונאנדערגעשיקט, און די מענער פונ'ם יאהרגאנג 1916 דארפען זיך אליין צושטעלען צו דער רעגיסטראציע אין הסכם מיט'ן פלאן פון די טערמינען.

די רעגיסטראציע קומט פאר אינדערוואכען פון 8 ביז 3 מיטאג און אין די שבתים-טעג – פון 8 ביז האלב 2 בייטאג.

בורי פרי הגפן

און הבחור פראנטשאק מיט'ן נאקעטען פראנט...

(א) די „לוסטיגע" סצענע האט זיך געכטען אפגעשפילט אויפ'ן באלוטער מארק. געשעהען איז אט וואס:

דער היימלאזער יוזעף פראנטשאק האט זיך לכבוד זונטאג וואזשנע אונטערגעלעהנט דאס הארץ מיט א שנעפסעל, און אז עס איז איהם געווארען גוט פריילעך האט ער זיך פערטשעפעט מיט א צווייטען „לוט'יאנער" און מען האט זיך געגענ־זייטיג אנגעהויבען צו מכבד זיין מיט קלעפ.

האבען זיך פראנטשאקס געגנער אין דער פערמעסטונג אויף איהם „מרחם געווען", אראפ־געשלעפט פון איהם די הויזען מיט די גאטקעס און געלאזט איהם א נאקעטען ארומשפרייזען אויפ'ן מארק.

דער סוף איז געווען, אז עס האט זיך גע־מאכט גאר פריילעך מיט פאליציי און פאגאטאוויע, און – מיט איין ווארט – ס'איז גוט געווען...

לעבעדיגע „המוציא'ס"...

די מעסער=שטעכעריי אויף לינקס און רעכטס

(2) די וואך-ווענטליכע זונטאג=געשיכטעס, וואס זענען פערבונדען מיט מעסער=שטעכעריי און פאגאטאוויע.

אזוי, למשל, איז פאגאטאוויע נעכטען ארויס־גערופען געווארען צו די צושניטענע, צושטאכענע און צובראכענע:

צו יאן אסטראווסקי'ן (פון שאפענא 38) אויף מאסארסקא 64; צו פראנצישעק גאדאמסקי'ן אויף באזארנא 3; צו יאן אווגוסטיניאק אויף זגערזשער 20; צו זאפיא ביאלקאווסקא אויף אבראמאווסקיעגא 32; צו יאן און צו מיכאל ציל אויף בידגאסקא 11; צו זיגמונט בראניארטשיק'ן אויף ריימאנט-פלאץ; צו יאן שפערבערן אויף מלינארסקא 24; צו יאן גלאוואצקי, אנטאני און סטאניסלאוו שפאטאנסקי – אויף ראג בושעזשינער און פראנצישקאנער.

נאכ'ן אראפשפרינגען

די טראגעדיע פון א יונג מיידעל

(2) דעם פאריגען פרייטאג, – ווי מיר האבען שוין געמאלדען, – האט זיך אויף פאפשעטשנא 5 אראפגעווארפען פון ערשטען שטאק די 15-יאה־ריגע יאנינא פעטערא. געטון האט זי די זאך, פער שטייט זיך, נישט פאר נחת און נישט לשם ספארט, נאר דערפאר, וואס זי האט געהאט אויסגעריסע[ן] יאהר פון איהר פאטער און שטיפמוטער.

ביי דעם שפרונג, וואס זי האט גע[...] האט דאס מיידעל נישט שטארק געליטען, א[...] גאטאוויע האט זי איבערגעלאזט אין דערה[יים.]

אין דעם מאל איז אבער די פאג[אטאוויע] געווען פיעל מענשליכער, ווי איהרע עלטערן, וועלכע האבען זי איז א פאר שעה שפעטער ארויס געווארפען פון שטוב...

האט דאס מיידעל א געוויסע צייט ארומגע־בלאנדזשעט איבער די גאסען, און לסוף איז זי אוועק אין קאמיסאריאט, וואו זי האט געמאלדען וועגען דער גאנצער געשיכטע, און געבעטען מ'זאל איהר העלפען און שיצען...

היינט, מארגען וועט מען ווי[ס]ען

ווי עס האלט מיט'ן סכסוך איז דער זיידען-בראנזשע

(2) כידוע דויערט שוין אין דער זיידען-בראנזשע 10 וואכען א שטרייק.

לעצטענס האט זיך דער ארבייטס-אינספעק־טאר, וויזשיקאווסקי פערשטענדיגט מיט ביידע צדדים און פראפאנירט א קליינע לוין-רעדוקציע.

ביידע צדדים – די פאבריקאנטען און די ארבייטער – האבען דערקלעהרט, אז זיי וועלען זיך וועגען דער פראפאזיציע מיישב זיין, און אז היינט, שפעטסטענס מארגען וועלען זיי געבען א תשובה.

אויב דער ענטפער וועט אויספאלן פאזיטיוו, דארף מען זיך ריכטען, אז דער לאנג-דויערענדער שטרייק וועט שוין איצט ליקווידירט ווערען.

לטובת די פערפלייצונגס=קרבנות

די הילפס=אקציע פון לאדזער פאוויאט

האט ביז'ן 15 ד. ח. געגעבען אי[ן] געוועלטאס 17,703 זלאטעס מיט 18 גראשען במזומן און א גרויסען סכום תבואה, שפייז – פעקלעך און פערטיגע קליידונג.

דאס מזומן איז אריינגעשטראט'ען געווארען אין פ.ק.א. אויף דער קאנטא פון וואיעוואדישען הילפס־קאמיטעט און די הילף אין נאטור איז אריינגעשיקט געווארען צום קראקאווער וואיעוואדישען קאמיטעט.

רעפרעזענטאנץ-טעאטער „ראזמאיטאשטשי"
ציגעל-גאס 27
טעלעפאן 112-25
דירעקציע: דוד צעלמייסטער.

היינט מאנטאג, 9.30 אוו. פאפול. פארשטעלונג צו זעהר ביליגע פרייזן
מיכאל מיכאלעסקא'ס
נייעסטע אויפפיהרונג פון דער מוזיקאלישער שאס-קאמעדיע
„סינאריטא"
מיט מיכאל מיכאלעסקא אין צוויי ראלען אלס „וואלאדקע שטיוועל-פוצער" און „שפאנישע סינאריטא".

דאנערשטאג, ד. 23 ד. ח. 9.30 אווענד צום לעצטען מאל
גרויסע הנחה= און פאלקס-פארשטעלונג
איינהייטליכע רעוואלאציע=פרייזן. אלע בילעטן אין פארטער בלויז 1 זל.
לעצטער טאנץ
אין 3 אקטען (6 בילדער), 30 נומערן געזאנג און טענץ, רעקארד-שלאגערס איינס-ביי-איינס

אכ יונגן פון דעם פריימאג, ד. 24-טען פייערליכע פרעמיערע
די משארדאש=פירשטין
מיט מיכאל מיכאלעסקא און פאניא רובין אין די הויפט ראלען.

DR.
L. Czarnożył
וואוינט יעצט אויף
62 פיעטריקאווער 62
אונ נעהמט אן פון 9.30 ביז 10.30 פארמיטאג און פון 4–6 נאכמ.
ספעצ. הארץ=קראנקהייטען

Dr. med.
L. Berman
צעגעלניאנא 15, טעל. 149-07
ספעציאל-ארצט פאר הויט- און געשלעכטס-קראנקהייטען, מענער-שוואכע-בעהאנד־לונג און סעקסועלע בעראטונג.
אלע ארט אנאליזען.
נעמט אן פון 8—11 און 4—8 אוו. זונטאג פון 9—1 בייטאג
פאר אונבעמיטעלטע – לעטשניצע פרייזען.

צוגאב-פאבאר-קאמיסיע

דעם 28-טען אויגוסט וועט אין לאקאל פון דער מיליטערישער אפטיילונג ביים מאגיסטראט פעט־ריקאווער 165 אמטירען א צוגאב-פאבאר-קאמיסיע פאר דער פ.ק.או. לאדז שטאט 2 צו דער קאמיסיע דארפען זיך מעלדען די פאבאראווע פון יאהר־גאנג 1913 וועלכע האבען זיך צוליב וויכטיגע סיבות נישט געקענט שטעלען ביז איצט צו די קאמיסיעס און די פאבאראווע פון עלטערע יאהר־גענג, וועלכע האבען נאך נישט רעגולירט זייער בעציהונג צו מיליטער-דינסט אויב זיי האבען דער־האלטען נאמענטליכע אויפפאדערונגען פון דער שטא־טישער סטאראסטווע און וואוינען אויפן שטח פון פ. 1, 4, 6, 7, 10, 12, 13, און 14 פאליציי־קאמיסאריאטען.

צו דער קאמיסיע מוז מען צושטעלען א פאס אהער א דאקומענט מיט א פאטאגראפיע.

טעלעפאן וועט ביליגער

ביז 15 זלאטעס א חודש

(2) לויט ווי עס אינפארמירט אונז די לאד־זער פ.א.ס.ט. וועט בקרוב געענדערט ווערען דער טעלעפאן-טאריף אויף אזא אופן, אז דער חודש'לי־ער אבאנאמענט, וואס האט לעת עתה אויסגעמאכט 22 זלאטעס א חודש, וועט אויסמאכען נישט מעהר, ווי 15 זלאטעס.

גלייכצייטיג וועט אבער פערקלענערט ווערען דער קאנטינגענט פון געשפרעכען, וואס איז פאר־געזעהן אינם טאריף, אזוי אז דורך דער פערקלע־נערונג פונם טאריף וועלען קודם כל געניסען די פערזאנען, וועלכע רעדען נישט קיין סך טעלע־פאניש.

נישט בחנם זאגט מען, אז שווייגען איז גאלד... און אז מען שווייגט, הערט מען טאקי אויך בעסער!

קאנטראלע איבער עפענטליכע זאמלונגען?

(2) די לאדזער שטעטישע סטאראסטווע דערמאהנט דורך אונזער פערמיטלונג, אז מיטן 15 אויגוסט איז אריין אין קראפט די קאנטראלע אי־בער די עפענטליכע זאמלונגען.

לויט דער פעראָרדענונג ווערט פאראויס=געזעהען, אז די זאמלונגען לטובת פעראיינען, געזעלשאפטען, אדער עווענטועל, מיט אנדערע צוועקען קאנען פארקומען מיט דער דערלויבניש פון דער אדמיניסטראטיווער מאכט.

אין דורכפיהרען די דאזיגע זאמלונגען טא־רען נישט אנטיילנעהמען קיין יונגעלייט יונגער פון 18 יאהר, און בכלל שול-יוגענד, אויסער סטודענטען.

וואסערלייטונגס=ארבייטען אויף דער זשעראמסקיעגא-גאס

(2) מיט עטליכע טעג צוריק האבען זיך אויף דער זשעראמסקיעגא-גאס (אנומעלט – פאנסקא) אויפן שטח פון 11 ליסטאפאד ביז זאוואדזקא, אנגעהויבען די ארבייטען ביים אריינלייגען די וואסערלייטונגס-רעהרען.

די ארבייט וועט געדויערן ביז הערבסט.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) היינט בייגאכט דיזשורירען: י. קאפראוו־סקי (נאוואמיעסקא 15), ס. טראווקאווסקי (בזשע־זשינער 56), מ. ראזענבלום (שרודמיעסקא 21), מ. בארטאשעווסקי (פעטריקאווער 95), י. קלופטא (קאנטנע 54), ל. טשינסקי (ראקיטשינער 53).

אריגינעלע רויטווייבען
אין בעסטער קוואליטעט צו זעהר צוגענג־ליכע פרייזען ספעציעל פאר מאגען און צוקער-ליידענדע בעקומט מען אין דעם בעקאנטען ווייגגעשעפט פון
ע. שיקיער
אינהאבער ישראל שיקיער
לאדז, פולנאצנא 1 טעל. 107-84

קאנטראָלע פוּן בעלייכטוּנג אויף די טרעפּעז

(פ) לויט אַ פאַראָרדענוּנג פוּן די לאָדזער שטעדטישער סטאַראָסטווע האָבען די פּאָליציי־אָרגאַנען אָנגעהויבען אַ קאָנטראָלע פוּן דער בעלייכטוּנג אויף די טרעפּעז־הייזער.

די הויז־בעזיצער, וואָס פּאַסען זיך אין דער היגזיכט נישט צוּ צוּ די פאַרפּליכטענדע פאַראָרדענוּנגען, וועלען אַדמיניסטראַטיוו בעשטראָפט ווערען.

אין „קאָנסום" איז אמביליגסט

נישט איינמאָל האָבען זיך די סוחרישע ספערען זיך אָפּגעשטעלט איבער דעם געהיימניש פוּן דעם גרויסען ערפאָלג פוּן איינציגען אין אונזער שטאָדט וואַרען־הויז — קאָנסום ביי דער ווידזעווער מאַנופאַקטור. ס'איז זעהר לייכט דאָס געהיימניש צוּ לעזען. די דירעקציע פיהרט די אונטערנעהמוּנג אויף 4 פּרינציפּען: גרויסער אויסוואַהל, די ביליגסטע פּרייזען, העכסטע קוואַליטעט פוּן סחורות און העפליכע בעדינוּנג. דעריבער האָט זיך דער קאָנסום ערוואָרבען די אַנערקענוּנג פוּן דער גאַנצער לאָדזער בעפעלקערוּנג.

פוּן „צעירי מזרחי"

אויף דער לעצטער פערוואַלטוּנגס זיצוּנג פוּן לאָדזער „צעירי מזרחי" איז די פערוואַלטוּנג רעאָרגאַניזירט געוואָרען אויף פאָלגענדען אופן: א. י. פּיליך — פּרעזעס, א. א. באַרנשטיין — סעקרעטאַר, מ. ש. רובין — קאַסיר, דוב קורנענדי, משה ראָזענבערג און ארי' שמולעוויטש — פערוואַלטוּנגס־מיטגלידער.

עס זענען אָנגענומען געוואָרען פאָלגענדע בעשלוּסען:

1) פּראָקלאַמירען אַ ווערבירוּנגס־אַקציע צווישען דער רעליגיעז־נאַציאָנאַלער יוגענד אין צוּזאַמענהאַנג מיט דעם גרויסען דראַנג נאָך ארץ־ישראל.

2) אַדורכפיהרען אַ איבערדעקלאַרירוּנג פוּן די מיטגלידער, 3) צוּ פערברייטערן דעם לעזער־זאַל דורך אַבאָנירען די א"י־פּרעסע.

ד"ר ז. עלענבערג — דירעקטאָר פוּן II יודישען גימנאַזיוּם

אַלס דירעקטאָר פוּן 2־טען יודישען מענער־גימנאַזיוּם איז בעשטימט געוואָרען ה' ד"ר ז. עלענבערג.

אויטאָבוּס־קאַטאַסטראָפע

(א) 3 קילאָמעטער הינטער פּיעטרקאָוו איז געשעהן אַן אויטאָבוּס־קאַטאַסטראָפע מיט אַ געוויסען יצחק זילבערשטיינס אויטאָבוּס, וואָס קורסירט אויף דער ליניע לאָדז—קאָנסק.

דער אויטאָבוּס איז אַריינגעפאַלען אין אַ גרוּב און זיך איבערגעקעהרט.

פוּן די 11 פּאַסאַזשירען האָט קיינעם גאָרנישט געשאַדט.

האַנדעל, ה'אַנדעל קינדער צוּ פערקויפען

— כ'האָב אַ קינד צוּ פערקויפען, אַ קינד פוּן אַנדערטהאַלבען יאָהר, אַ יוּנגעלע.

מיט די דאָזיגע ווערטער ווענדעט זיך צוּ אוּנז אַ פרוי, וועלכע איז געקומען אין רעדאַקציע, און איידער מיר האָבען נאָך בעוויזען די פרוי עפּעס איבערצופרעגען, האָט זי ווייטער גערעדט:

— איך זאָג אייך אַ יוּנגעלע, בלוּט און מילך, מיט אַזעלכע בלויע אויגעלעך, אַזאַ גרייטשקעס, אַזאַ שעהנעס, מיט אַזעלכע ווייסע קליינע צייהנדעלעך און בלאָנדע הערעלעך, איינס אויף טויזענד, אַזאַ קינד האָב איך צוּ פערקויפען.

מיר האָבען די פרוי געהאַלטען פאַר אַביסעל נישט „אין אָרדנוּנג" אויפען קאָפּ — ס'האָט זיך אַזעלכע אַרויסגעשטעלט, אַז ס'איז נישט אַזוי.

זי הייסט מ. ק. פוּן זגערזשער 92, אַ יוּנגע, שעהנע פרוי, מיט אַנ'ערך 3 יאָהר צוריק האָט זי חתונה־געהאַט מיט אַ טרעגער, האָט געהאַט פוּן איהם אַ קינד, דאָס דאָזיגע יוּנגעלע, וועלכעס זי וויל פערקויפען. איצט האָט זיך דאָס טרעגערל מישב געווען, אַז ער דאַרף נישט קיין ווייב מיט קיין קינד און איז פוּן איהר אַוועק. גאָר פּשוּט — ער וויל נישט מעהר מיט איהר וואוינען, און וואָס קען מען אָבער טוּן?

די פרוי מיט'ן קינד האָט זיך מיטאַמאָל געפינען אין אַ לאַגע אָהן אויסוועג, נישטאָ קיין טרוקען שטיקעל ברויט. פערדינען קען זי אויך נישט געהען, ווייל זי מוּז בלייבען מיט'ן קינד, האָט זי בעשלאָסען פּראָסט און פּשוּט, זי וויל פערקויפען דאָס קינד.

— און איהר מוּזט וויסען, זאָגט ווייטער די באַזאָרגטע פרוי, אַז איך האָב נישט מיט מיין מאַן קיין אַקטען, אַזוי אַז דאָס קינד וועל איך קענען איבערגאַנצען פערקויפען. אַנ'אמת'ען נחת וועט האָבען דער, וועלכער וועט קויפען דאָס קינד. שרייבט וועגען דעם אין דער צייטוּנג, כ'בעט אייך.

— און וויפיל, ווילט איהר דאָס פאַר אייער קינד, פרעגען מיר די פרוי.

— איך וואָלט געוואָלט 2000 זל., נאָר אויב ס'וועט זיך טרעפען אַ פּאַסענדער קונה, וועט מען קענען האַנדלען. מ'דאַרף אָנקוקען די „סחורה" און דאַן וועט מען האַנדלען.

וואָס האָבען מיר געוואָלט ענטפערען דער דאָזיגער פרוי. טרויעריג זענען די אוּמשטענדען, טרויעריג דאָס לעבען און נאָך טרויעריגער די היינטיגע לעבענס־בעגריפען, ביי דער דאָזיגער פרוי פוּן זגערזשער 92 איז עס גאַנץ פּשוּט, זי וויל פערקויפען די שעהנע און גוּטע סחורה, וואָס זי פערמאָגט און אויב ס'וועט זיך טרעפען אַ קונה וועט מען האַנדלען, זי זוכט הערי'ן דרייערליי נוּצען: אַז זי וועט פטור ווערען פוּן אַ לאַסט, אַז זי וועט האָבען געלד און מעגליך וועט דעם קינד אויך בעסער זיין.

— נאָר אַ גוּטער קונה זאָל זיין, זאָגט די פרוי נישט פערשטעהענדיג, פאַרוואָס מיר ענטפערען איהר נישט.

וואָס האָבען מיר דער דאָזיגער פרוי געוואָלט ענטפערען? ס'איז טרויעריג — אָבער אמת.

פּאַריזער אוּניווערזיטעט וועגען די הייל־קוואַלען אין ארץ־ישראל

אינטערעסאַנטע אַרבייט פוּן א יוּנגען יודישען דאָקטאָר

„פּאַריזער היינט" שרייבט:

דער בעקאַנטער סטוּדענטען־טוּער ד"ר א. בזשעזשינסקי, פּרעזידענט פוּן יודישען סטוּדענטען־פעראיין אין פּאַריז, האָט אין פּאַריזער סאָרבאָנע פערטיידיגט אַ דאָקטאָר־אַרבייט אויף דער טעמע: „די הייל־קוואַלען אין פּאַלעסטינאַ און איבערהויפּט די חמי־טבריה".

די זשורי איז בעשטאַנען פוּן די פּראָפעסאָרען ווילאַרעט, קאַרגאַ און ראַטערי. דער פּאָרזיצענדער האָט פאָרגעשטעלט און בעגריסט דעם קאַנדידאַט און גלייך האָט זיך ענטוויקעלט אַ ברייטע דיסקוּסיע, וועלכע איז אַרויס פוּן די ראַהמען פוּן דער פאָרגעשטעלטער אַרבייט און האָט אַרומגענוּמען די גאַנצע ארץ־ישראל־פּראַגע מיט אַלע איהרע קאָמפּליצירטע פּראָבלעמען, ווי קאָלאָניזאַציע, אַראַבער־פּראַגע א. א. ד"ר א. בזשעזשינסקי האָט מיט גרויס ווירדע פערטיידיגט די ציוניסטישע אידעע פאַר די אויבענדערמאָנטע פּראָפעסאָרען.

ד"ר א. בזשעזשינסקי פיהרט אויס אין זיין אַרבייט, אַז די אייגענשאַפטען פוּן חמי טבריה גיבען די מעגליכקייטען צוּ פערגלייכען איהרע קוואַלען מיט די קוואַלען פוּן די גרויסע קוּר־ערטער פוּן דער גאַנצער וועלט. דאָס קען אויך שפּילען אין דער צוּקוּנפט אַ גרויסע ראָלע פאַר דער ווירטשאַפט פוּן ארץ־ישראל און אויך געבען די מעגליכקייט די יודען צוּ פאָהרען אין ארץ־ישראל אנשטאָט די קוּר־ערטער אין דייטשלאַנד.

ד"ר א. בזשעזשינסקי שטאַמט פוּן לאָדז, איז אַ זוהן פוּן לאָדזער ציוניסטישען עסקן און אינדוסטריעלער ה' א. י. בזשעזשינסקי. ער קלייבט זיך אין גיכען צוּ פאָהרען אין ארץ־ישראל.

ד"ר א. בזשעזשינסקי איז געוואָרען אויסגעצייכענט מיט א גאָלדענעם מעדאַל פוּן פּאַריזער מעדיצינישען פאַקולטעט.

Dr. med. Trepman

צעגעלניאַנאַ 4, טעל. 90־216

ספּעצ. פאַר סיפיליס, טריפּער און הויט־קראַנקהייטען. בעהאַנדלוּנג פוּן מענערשוואַכע אויך אַלע אַרט אַנאַליזען נעהמט אָן פוּן 8—12 און פוּן 5—9 אָוו. זוּנטאָג און יום־טוב פוּן 8—1. בעזונדערע ווארטע־זאַל פאַר פרויען.

DR. DED. H. LUBICZ

פאַר הויט, ווענערישע און געשלעכטס־קראַנקה.

צעגעלניאַנאַ 7 (פריהער 43), טעל. 32־141

עמפּפאַנגס־שעה'ן 8—10, 12—2, און 5—8 אָוועגד און יו"ט 9—1. פאַר דאַמען בעזונדערער ווארטע־זאַל.

Dr. REICHER

פּאָלודניאָווא 28, טעל. 93־201

ספּעציאַליסט

פאַר מענער־שוואַכע־בעהאַנדלוּנג, סעקסועלע בעראַטוּנגען און פּסיכאָ־אַנאַליזען

נעהמט אָן פוּן 8—11 און פוּן 5—8 אָוועגד.

ראַדיאָ־ווינקעל

14 העקטאַר ערד פאַר 1 פראַנק

דער שטאָט־ראָט פוּן דער גרויסער האַפען־שטאָט מאַרסעל האָט אָפּגעגעבען אויף ערענדע אויף 99 יאָהר א ריזיגען פּלאַץ פוּן 14 העקטאַר. דער ערענדע־פּרייז איז בעצייכענט געוואָרען מיט אַ סימבאָלישען פראַנק, וואָס בעטרעפט לערך 35 גראָשען א יאָהר.

אויף דעם דאָזיגען ריזיגען פּלאַץ וועט די פראַנצויזישע ראַדיאָ־געזעלשאַפט אויפשטעלען אַ נייע שטאַרקע ראַדיאָ־סטאַציע, אַ דאַנק וועלכער די גאַנצע פראַנצויזישע ריוויערע וועט קענען הערען די פּראָגראַמען אויף אַ דעטעקטאָר.

פּסיכאָלאָגישע עקספּערימענטען דורכ'ן ראַדיאָ

די גרויסע דענישע ראַדיאָ־סטאַציע האָט זיך געווענדעט מיט א פאָרשלאָג צוּ די געלעהרטע אויפ'ן געביט פוּן עקספּערימענטאַלער פּסיכאָלאָגיע, אַז זי שטעלט איהר ראַדיאָ־סטאַציע צוּ זייער דינסט און וויל מיט זיי מיטאַרבייטען. דער ערשטער עקספּערימענט איז בעשטאַנען אין דעם, וואָס די ראַדיאָ־הערער האָבען געדאַרפט גענוי בעשרייבען, ווי אַזוי זיי שטעלען זיך פאָר דעם כאַראַקטער און אויסזעהען פוּן ס פּיקער, וועלכען זיי הערען.

דער דאָזיגער אָריגינעלער עקספּערימענט, וועלכער איז געפיהרט געוואָרען אונטער'ן לאָזונג: „לויט דער שטימע וועט איהר זיי דערקענען" איז פאָרגעקומען אין קאָפּענהאַגען.

גיגאַנטישער ראַדיאָ־רעפּאָרטאַזש

דער יעהרליכער ראַדיאָפאָנישער רעפּאָרטאַזש פוּנ'ם ציקליסטען־געיעג אַרום פראַנקרייך, איז איינער פוּן די גרעסטע אין דער ראַדיאָ־געשיכטע. דער היי־יעהריגער געיעג האָט זיך אָנגעהויבען דעם 3 יולי אויף א שטח פוּן 3,000 קילאָמעטער און האָט געדויערט דריי וואָכען. דורך דער גאַנצער צייט האָט די פראַנצויזישע ראַדיאָפאָניע אָרגאַניזירט 100 רעפּאָרטאַזשען פוּנ'ם וועג. די דאָזיגע רעפּאָרטאַזשען זענען איבערגעגעבען געוואָרען יעדען טאָג אינדערפריה, פאַרמיטאָג און נאָכמיטאָג. די לעצטע טראַנסמיסיע פוּנ'ם טעגליכען געיעג איז איבערגעגעבען געוואָרען אין אָוונד, דערביי האָט דעם רעפּאָרטאַזש געפיהרט דער בעריהמטער פראַנצויזישער שריפטשטעלער טריסטאַן בערנאַר.

בעת'ן גאַנצען געיעג זענען די ראַדיאָ־בעריכטגעבער נאָכגעפאָהרען אין אויטאָס די ציקליסטען, און האָבען באַלד געקאָנט איבערגעבען די ראַדיאָ־צוהערער די איינדרוקען פוּן די בעוועגטע עטאַפּען.

די דאָזיגע ראַדיאָ־רעפּאָרטאַזשען זענען געווען אַנ'אמתע סענסאַציע און האָבען אַרויסגערופען פיל אַנערקענוּנג.

יאַפּאַנישער ראַדיאָ־דעמפּינג

די יאַפּאַנישע אינדוסטריע קאָנקורירט אין אַלע צווייגען מיט דער אינדוסטריע פוּן אייראָפּאַ, און פערפלייצט די האַנדעלס־מאַרק מיט סחורות צוּם פיל ביליגערען פּרייז. ווי מען טיילט לעצטענס מיט, האָבען די יאַפּאַנישע פאַבריקען פוּן ראַדיאָ־אַפּאַראַטען געלאָזען אויפען ניי־זעלאַנדישען מאַרק נייע פינף־לאַמפּיגע אַפּאַראַטען, וואָס ענטשפּרעכען אינגאַנצען די פערלאַנגען פוּנם ניי־זעלאַנדישען האַנדעלס און אינדוסטריע־מיניסטעריוּם, דערביי איז דער פּרייז פוּן די אַפּאַראַטען אַ שפּאָט ביליגע אַנ'ערך 70 זלאָטעס.

אין די קרייזען פוּן דער פּוילישער ראַדיאָ־אינדוסטריע, דיסקוטירט מען שוין זייט אַ לענגערער צייט איבער דעם פּראָבלעם פוּן פּאָפּולערע און ביליגע ראַדיאָ־אַפּאַראַטען און מכשירים, און וואַרשיינליך וועט שוין דעם נאָהנטסטען הערבסט אַרויסגעלאָזען ווערען אויפען היימישען מאַרק אַ נייער טיפּ פ לקס־אַפּאַראַט, וואָס וועט מיט זיין קוואַליטעט און פּרייז זיין צוּגענגליך פאַר די ברייטסטע מאַסען.

ראַדיאָ־נייעס פוּן דער גאַנצער וועלט

מאָסקווע בויט א ראַדיאָ־פּאַלאַץ. דער פּאָסט־און טעלעגראַפען־אַגענטור האָט פערעפענטליכט א קאָנקורס אויף א פּראָיעקט פוּן א ראַדיאָ־פּאַלאַץ, וועלכער דאַרף אויפגעשטעלט ווערען אין דער נאָהנטסטער צייט אין מאָסקווע. עס זענען בעשטימט געוואָרען 8 פּריזען אויף דער אַלגעמיינער סוּמע פוּן 38 טויזענד רובל.

Dr. HELLER

ספּעצ. פאַר הויט און ווענערישע קראַנקהייטען און מענער־שוואַכע

8 טראַוגוטאַ 8, טעל. 89־179

נעמט אָן פוּן 8—11 און פוּן 4—8 אָוונט, זוּנטאָג פוּן 11—2 מיטאָג.

פאַר פרויען אַ ספּעציעלער וואַרטע־זאַל.

אוּנבעמיטעלטע — לעמשניצע־פּרייזן

יודיש־טעאַטער־נאָטיצען

אין די לעצטע וואָכען האָבען אין יודישען טעאַטער „פילהאַרמאָניע" גאַסטראָלירט די אַרטיסטען דינה האַלפּערן און סעם בראָנעצקי. די דאָזיגע גאַסטראָלען האָבען דעם היגען יודישען טעאַטער גאָר נישט געגעבען.

אויפגעפיהרט האָט דאָס פּאָרל אַ פּיעסע, וואָס האָט געזאָלט זיין אפשר אַ מעלאָדראַמע און איז דאָס אויך אפילו נישט געווען. היינטיגע צייטען צוּ קומען שפּילען טעאַטער וועגען אַ דינסטמיידעל, וועלכע איז פערפיהרט געוואָרען דורך איהר בעל־הבית זוהנדעל און צוּ מאַכען דערפוּן א מעלאָ־דראַמאַטישע טראַגעדיע און צוּ וועלען נאָך אַרויס־פּרעסען א מוסר השכל אויך — הייסט פּשוט נישט פערשטעהן דעם ענין־טעאַטער.

אויב מען קאָן נאָך אַמאָל מוּתר זיין אויפן סוּזשעט אין אַנ'אָפּערעטע, ווען עס ווערט געדעקט מיט גוּטע מוזיק, איז דאָס אויסגעשלאָסען ביי א מעלאָ־דראַמע, וואָס מוּז דורכאויס האָבען א שפּאַנענדען און קרעפטיגען סוּזשעט. אַנדערש איז אַזאַ מעלאָדראַמע אַ דורכפאַל. דאָס זעלבע איז אויך מיט דער מעלאָ־דראַמע „וואו איז געהרליכקייט?" וואָס די גאַסטראָלאָרען האָבען דאָ אויפגעפיהרט.

איז אָבער די מעשה, וואָס עס האַנדעלט זיך דאָ וועגען דינה האַלפּערן, וועגען א קרעפטיגען טאַלענט. דינה האַלפּערן געהערט צוּ די נישט־דורכשניטליכע אַרטיסטינס, וועלכע מיר וואונשען צוּ זעהן אין צוּשטאַנד פוּן ענטוויקלוּנג פוּן וואַקסען און פוּן אַ כסדר'דיגע עליה אין זייער קונסט.

דער וואַנדער־וועג, וואָס דינה האַלפּערן האָט פאַר זיך אויסגעקליבען, אַלס סטאַר, שעפּט אויס ביי איהר די אַרטיסטישע כחות. דינה האַלפּערן נויטיגט זיך אין אַ סיסטעמאַטיש פּלעגען און אין קאָנצענטרירען איהר טאַלענט. איהר אַרטיסטישער אויפבּרויז, וועט ערשט קומען צוּם אויסדרוק, ווען זי וועט זיך איבערגעבען צוּ אַנ'ערנסטע טעאַטער־אַרבייט. מיט דער פּיעסע, מיט וועלכע זי האָט זיך בעוויזען אין לאָדז, קאָן זי ווייט נישט דער־גרייכען.

אויך דער פעהיגער סעם בראָנעצקי האָט די פּיעסע נישט געקאָנט ראַטעווען פוּן דורכפאַל.

■ ■ ■

אין „ראַזמאַיטאָשטשי" האָט מיכאַל מיכאַלעסקאָ אויפגעפיהרט אַ נייע אָפּערעטע „סאַנאַריטאַ". אין די גאַנצע אָפּערעטע געבויט אויף א קליידעל, וואָס מיכאַלעסקאָ נעמט אויף זיך אַרויף. דאָס קליידעל איז דער טשוואָק פוּן דער האַנדלוּנג, אָדער פוּן דער האַנדלוּנגסלאָזיגקייט, אין וועלכע די אָפּערעטע שווימט אַרום.

מיכאַלעסקאָ — אַ דאַמע! הערט און שטוינט! נאָר פוּן וואָס צוּ שטוינען איז אייגענטליך נישט פערהאַן. עס איז מעהר ביליגע סענסאַציע, ווי אַרטיסטיש שפּילען, און ווי עס דוכט זיך, פיהלט זיך מיכאַלעסקאָ אין דער דאַמען־ראָל נישט אַזוי איינגאַנצען מיט אַלעמען. מיכאַלעסקאָ שפּילט געוועהנליך פריי, גישט געצוואונגען; דאָ אָבער, אין דעם קליידעל, פעהלט איהם די פרייקייט אינ'ם שפּילען. דאָך קומט אַרויס אַ לייכטער שפּאַס, וואָס רופט אַרויס געלעכטער.

פוּן די אַנדערע ראָלען אין דער אָפּערעטע בלייבט נישט קיין שטאַרקער איינדרוק.

דער קינסטלער שלמה קוטנער בעמיהט זיך עפּיס צוּ שאַפען, נאָר ער האָט נישט פוּן וואָס. ער האָט אין דער האַנד אַ צוּ בלאַסע ראָל. יעקב פישערן איז אויסגעפאַלען אַ ביסעל אַ בעסערע ראָל, שאַפט ער אַ פּאָר געלוּנגענע כאַראַקטער־שטריכען.

פאַני רובין זינגט שעהן.

דאָראַ רובין און לעמבערגער זענען אַ געלוּנגען שטיפעריש פּאָרל.

ממש סקאַנדאַליעז האַלט זיך אָבער דאָס דאַמען־כאָר. נישט פערהאַן ביי זיי קיין שום בינע־דיסציפּלין. דעם דיריגענט הערען זיי ווי המן דעם גרעגער. אַלס סטאַטיסטען, דאַרף אַ כאָר פערשטאַרקען דעם איינדרוק פוּן דער געשפּילטער סצענע. טוט דאָ דאָס כאָר פּונקט דאָס פערקערטע. ביי דעם דאַמען־כאָר איז די בינע אַ מין הפקר פּיעטרושקע. די רעזשי מוּז מאַכען אַ סוף צוּ דער הפקרות פוּן דעם דאַמען־כאָר אויף דער בינע.

טעאַטער־מענ"ש.

ספּאָרט-בעוועגונג

אוניאַז-טורינג — הפּועל 1:9 (0:3)

אויף דעם האָט זיך קיינער בישט גערעכט, באַזונדערס ווי „הפּועל" האָט רעמיזירט מיט דער ליגע־מאַנשאַפטען פון „פּאָזנאַן" און אונבעדייטענד פערשפּילט 2:3 מיט „קראַקאָוויאַ", האָט מען זיך גערעכנט, אַז די פּאַלעסטינער אַרבייטער־מאַנשאַפט וועט זיין אַ זעהר האַרטע נוס פאַר אוניאַן־טורינג אין לאָדז, הגם די לעצטע געפינט זיך איצט אין אַ זעהר גוטער פאָרם.

דער אַרויסטריט פון די ארץ־ישראל'דיגער פוסבאַלער האָט דערייבער אַרויסגערופען אַ גרויסע פּערזאינטערעסירונג. די געסט האָבען אָבער ענטוישט אויף דער גאַנצער ליניע.

באַלד מעהר איז זיך צו וואונדערען וואָס „הפּועל" האָט זיך ערלויבט אַרויסצושטעלען אַ טויערמאַן וועלכער האָט קיין ... אַהנונג פון שפּילען בישט געהאַט און וועט שוין בישט האָבען.

בישט קוקענדיג אויף דער הויכער מפּלה פון „הפּועל" איז דאָך דאָס שפּילען געווען גענוג אינטערעסאַנט. אין אַנהויב פון שפּילען האָט „הפּועל" געשפּילט זעהר גוט און האָט זיך געקענט פערגלייכען מיט „טורינג", אָבער דאָ האָט דער טויער־מאַן פון דער ייִדישער מאַנשאַפט אויפ'ן געוויסען אַלע 3 טויער'ן אין דער ערשטער העלפט.

אין דער צווייטער העלפט האָט שוין „אוניאָן־טורינג" אַ גרויסע איבערמאַכט און שיסט בסדר טויערען, די געסט ווילען אין דער פּאַוזע פון שפּילען אונבעדינגט דערגרייכען אַן'עהרען־טויער, וואָס גיט זיך זיי ענדליך איין, דער מיטעל־לויפער ברויער שיסט אַ טויער, וועלכעס איז געווען בישט צו האַלטען.

די טוריסטען אַטאַקירען אָהן אויפהער און דער רעזולטאַט דערפון איז, אַז „אוניאָן־טורינג" האָט געוואונען 1:9.

הפּועל — מכבי 1:2

דער דורכפאַל פון „הפּועל" מיט די טוריסטען האָט געבראַכט הערצו, אַז דער בעכטיגער מעטש מיט דער מכבי־ערעזענטאַנץ האָט בישט צוגעצויגען דעם ערוואַרטעטען עולם, דאָס שפּילען איז בכלל נישט געווען אינטערעסאַנט און מיר האַלטען, אַז „הפּועל" איז געווען איבערגעקלאַרט מירט אַהער אפשר גאָר.. מיר פון אַרומפאָהרען און אָפטע מעטשען.

יעדענפאַלס זענען מיר געווען ענטוישט.

מעטשען וועגען אַריינגעהען אין דער ליגע

לעגיאַ (פּויזען) — ל.ט.ס.ג. 1:0 (1:0)

דער פּויזנער מייסטער האָט זיך אַרויסגעוויזען פאַר אַ האַרטע און גוטע דרוזשינע די מאַנשאַפט איז געווען בעסער פאַר ל.ט.ס.ג. סיי טעכניש און סיי טאַקטיש און האָט אויפ'ן זיג פולשטענדיג פערדינט.

ל.ט.ס.ג. איז נישט געווען אין דער בעסטער פאָרם און האָט נישט געגעבען אַלץ וואָס מ'האָט פון לאָדזער מייסטער געקענט ערוואַרטען. דער מעטש האָט צוגעצויגען אַ זעהר גרויסען עולם. דער פוסבאַל־ריכטער אַנדזשעיאַק האָט דעם מעטש זעהר גוט געפיהרט, דאָס איינציגע טויער האָט געשאָסען אויגוסטיביאַק אַמאָליגער שפּילער פון „ווידזעוו".

גריף (טאָרן) — גוויאַזדאַ (וואַרשע) 1:0

דער ערשטער מעטש וועגען אַריינגעהען אין דער ליגע צווישען מייסטער פון וואַרשע און מייסטער פון פּאָמערען האָט בישט געהערט צו די איבערעסאַנטע, ביידע מאַנשאַפטען האָבען „זעהר שאַרף געשפּילט און הגם „גוויאַזדאַ" איז געווען די בעסערע מאַנשאַפט האָט זיך צוליב דעם „שלימזל" פערשפּילט 1:0, דאָס טויער האָט געשאָסען כאַצקי, ריכטער ה' מושקאַט.

פוסבאַל-מעטשעז וועגן אַריינגעהעז איז לאָדזער „אַ"-קלאַס

סטזשעלעץ (קעלץ) — לעגיאַ (סאָמאָשאָוו) 3:0 וואַלקאָווער

לעגיאַ האָט רעזיגנירט פון שפּילען און האָט פערשפּילט מיט אַ וואַלקאָווער.

פ.ט.צ. (פּאַביאַניץ) — טור (לאָדז) 5:2

פ.ט.צ. צוגעסירט אין „א"-קלאַס

דער מעטש צווישען פ.ט.צ. און טור האָט זיך פערענדיגט מיט אַ זיג פון די פּאַביאַניצער און אַזוי אַרום האָט פ.ט.צ. דערגרייכט די מייסטערשאַפט. פון „בע" קלאַס און אַריינגעקומען אין „אַ" קלאַס.

עלימינאַציע-פערמעסטונגען צום לייכטאַטלעטישען דריי-מעטש

לאָדז—שלעזיען—קראָקא

בעכטען זענען אויפ'ן פּלאַץ פון ו.ק.ס. פאָרגעקומען די לייכטאַטלעטישע פּערמעסטונג כדי אויסצועלימינירען די לאָדזער מאַנשאַפט פאַר דעם לייכטאַטלעטישען דריי־מעטש לאָדז—שלעזיען — קראָקא, וועלכער קומט פאַר דעם קומענדיגען זונטאָג אין קראָלעוויסקאַ הוטאַ די רעזולטאַטען זענען געווען שוואַכע. אין אַלגעמיין האָבען געזיגט די אַלטע לייכטאַטלעטען, פון די יונגע האָט קיינער בישט פערנומען קיין ערשט אָרט.

לייכט-אַטלעטישער פּרוּוען-מעטש

פּוילען — יאַפּאַן 37:62

ליגע-מעטשען אין לאַנד

וואַרשאַוויאַנקאַ — פּאָגאָן 1:2

וואַרטאַ — ל.ק.ס. 1:2

קראַקאָוויאַ — גאַרבאַרניאַ 1:2

רוך — פּאָלאָניאַ 3:3

ראַדיאָ-פּראָגראַם

מאָנטאָג, ד. 20-טען אויגוסט 1934

6,30 פריהמאָרגען אוידיציע, 6,35 פּליטען, 6,38 גימנאַסטיק, 6,53 פּליטען, 7,05 פריהמאָרגען צייטונג, 7,10 פּליטען. 7,20 הויז-ווירטשאַפט, 7.25 פערשידענעס, 7,35 טאָג-פּראָגראַם, 11,57 צייט-סיגנאַל, 12,03 וועטער, 12,05 פּרעסע 12,10 לייכטע מוזיק, 1 מיטאָג צייטונג, 1,05 פּליטען, 2 עקספּאָרט קאָמוניקאַטען, 2.05 האַנדעלס קאָמוניקאַטען, 4 פּרעהליכע מוזיקאַלישע אוידיציע, 4,45 פּליטען, 5 אוידיציע פאַר קינדער, 5,15 קאַמעראַל קאָנצערט, 5,45 געזאַנג רעטשיטאַל, 6 שמועס פאַר פּרויען, 6,15 פּליטען, 6,45 שמועס, 6,55 טעאַטער רעפּערטואַר, 7 פערשידענעס, 7,10 פּראָגראַם אויף מאָרגען, 7,15 אוידיציע פאַר זעלנער, 7,40 פּליטען, 7,50 ספּאָרט 8 אויסדערוועהלטע געדאַנקען, 8,02 רעפּעראַט, 8,12 לייכטע מוזיק, 8,50 אָוונט צייטונג, 9 „צאַפּשטיק", 9,02 פּליטען, 9,12 פּאָפּולערער קאָנצערט, 10 ליטעראַרישער פעליעטאָן, 10,15 טאַנץ מוזיק, 11 וועטער.

■ ■ ■ ■

פון אויסלאַנד

7 אָפּערע פון לענינגראַד, 8 וואַגנער אָוונט פון ענגלאַנד, 8,30 אָוונט פון אָפּערעטקעס פון שטראַסבורג, 8,45 קאָנצערט פון פּאַריז.

נאָר געציילטע גאַסטשפּילן פון טעאַטער

„אַראַראַט"

קינסטל. אָנפ. משה בראָדערזאָן.

היינט, מאָנטאָג, 9.30 אָוונט

גרויסע הנחה־פערשטעלונג פרייזען פון 50 גר. ביז 2 זל.

רעוועלאַציע־פּראָגראַם א. ב.

זאַל „פילהאַרמאָניע"

נאַרוטאָוויטשאַ 20, טעל. 213-84.

א געלעכטער אין א זייט...

די שענסטע און בעסטע נומערן פון 30 פּראָגראַמען, רעזשיסירט: ש. דזשיגאַן און י. שומאַכער.

קאָנפעראַנסיע: וול. גאַדיק. בינע־לייטונג: ב. שוואַרצשטיין, מוזיק־לייטונג: ה. רובין, אדמ.־לייטונג: ט. קאָן.

בילעטען אין קאַסע פון „פילהאַרמאָניע".

Dr. Wołkowyski

האָט זיך איבערגעצויגען אויף

ציגעל-גאַס 11, טעל. 238=02

נעהמט אָן אין הויט- און ווענערישע קראַנקהייטען, מענער-שוואַכע

נעהמט אָן פון 8—12 בייטאָג, 4—6 און פון 7—8.

Doktór KLINGER

ספּעציאַל-אַרצט פאַר מענער=שוואַכע און ווענערישע קראַנקהייטען

Andrzeja 2, tel. 132-28

נעהמט אָן פון 9 ביז 11 פריה און פון 6 ביז 8 אָוו. זונטאָג און פייערטאָג פון 10 ביז 12.

דער אַריער-פּאַראַגראַף

ר. אייזראַעל

שפּאַנענדער ראָמאַן פון דער איצטיגער ווילדער צייט

191

— איהר זאָגט נאָך מיר נישט דעם גאַנצען אמת, האָט ר' מאָטיל געזאָגט, וואָס איז געשעהען מיט הענעכ'ן.

רובינאָוו האָט אָנגעהויבען צו דערצעהלען אויף וויפיל דאָס איז איהם מעגליך געווען. געפּרובט צו דערצעהלען אַלץ, וואָס ער אַליין האָט ערשט נישט לאַנג געהערט וועגען די איבערלעבענישען פון היינריך זאַקס ר' מאָטיל האָט אויפמערקזאַם אויסגעהערט און צוגעשאָקעלט מיטן קאָפּ. אפשר דאָס ערשטע מאָל אין זיין לעבען האָט דער דאָזיגער ייד דערפיהלט ווי טרערן שטעהען איהם אין האַלז. אפשר איז דאָס ביי איהם געווען נישט נאָר אויס רחמנות צו היינריכ'ן, נאָר אויס אויפרעגונג צוליב די אכזריות'דיגקייטען און גרויליכקייטען וועלכע זענען אויסגעפיהרט געוואָרען דורך די באַנדיטען אין דייטשלאַנד. ער האָט זיך איבערצייגט, אַז דאָס וואָס ער האָט וועגען דעם אַלעם געהערט און געלעזען איז נישט נאָר נישט איבערגעטריבען, נאָר איז נאָך ווייט נישט די שרעקליכעווירקליכקייט וועגען וועלכער ער האָט זיך איצט אַזויפיל אָנגעהערט.

— און וואָס האָט ער בדעה ווייטער צו טון ?

— דאָס ווייס ער אַליין נאָך נישט, היינריך. ער דאַרף רוה. כ'זאָג אייך הער בלומענפעלד, ער מוז האָבען רוה, אויב נישט קען מען בשום אופן נישט גאַראַנטירען פאַר זיין געזונד.

— סאָ זאָל ער דאָ אַהערקומען. האָט מאָטיל געזאָגט, ווי קען ער זיך אויסרוהען אויב נישט ביי זיין מוטער, סוף־כל־סוף וועט זי זיך דאָך וועגען אַלץ דערוויסען, און ס'איז גלייכער פריהער ווי שפּעטער.

— ער וויל בשום אופן נישט. ער האָט זיינע פּלענער, איך זאָג אייך, משוגענע פּלענער, וועלכע ער וויל אדורכפיהרען. ער איז אַזוי שטאַרק פערביטערט, אַז מאַנכעסמאָל בעקומט מען דעם איינדרוק, אַז ער ווייסט אַליין נישט וואָס ער טוט זיך מיט איהם. מאָטיל, איך זאָג אייך, מען דאַרף איהם העלפען.

— אדרבה. איך וואָלט איהם זעהר גערן געהאָלפען. איך קען זיך אָבער נישט אויף די אַלע זאַכען, זאָל ער דאָ אַהערקומען און איך וועל שוין דערווייל פאַר איהם זאָרגען.

— מאָלט אייך, ר' מאָטיל, אַז ער איז דאָ אין שטעטעל, ער האָט נישט געוואָלט מיטאַמאָל אוועקגעהען צו זיין מוטער, דעריבער האָט ער מיך אַהערגעשיקט, כדי איהר זאָלט צוערשט צוגרייטען די דאָזיגע בעגעגעניש.

— וואו איז ער ? האָט ר' מאָטיל זיך אויפגעשטעלט און אָנגעהויבען צו שפּרייזען אַהין און צוריק איבערן צימער. וואו איז ער? זאָל ער קומען צו מיר. מאָטיל איז געווען אַזוי איבערראַשט, אַז ער האָט אַליין נישט געוואוסט וואָס ער זאָל רעדען, וואָס ער זאָל טון. ער דער קליינשטעטעלדיגער גביר, וועלכער האָט קיינמאָל אין זיין לעבען קיין שום פּריוואַטע איבעראַשונגען נישט געהאַט, וועלכער איז קיינמאָל נישט געשטעלט געוואָרען פאַר דער גויטיגקייט אָנצונעמען עפּיס אַ באַלדיגען בעשלוס און דאָס אין אַנ'ענין, וועלכער איז איהם כמעט נישט נוגע. ער האָט נישט געוואוסט. וואָס ער זאָל אָנהויבען.

— זאָל ער אַהערקומען, האָט מאָטיל מיט בעגייסטערונג געזאָגט, מיר וועלען שוין זוכען עפּיס אַנ'עצה. מיר וועלען שוין געפינען עפּיס אַ אויסוועג, ווי אַזוי איינצואָרדנען די בעגעגעניש צווישען הענעכ'ן און שרה'ן, אַז עס זאָל ווי ביידע נישט קאָסטען צופיל געזונד.

רובינאָוו האָט בעמערקט דעם יודס פּערלעגענהייט, ער האָט אָבער זיך מעהר נישט אַריינגעלאָזען מיט איהם אין קיין טענות און איז אוועק אַהערצובריינגען היינריכ'ן.

רובינאָוו האָט גערן איינגעשטימט, ווען היינריך זאַקס האָט זיך געווענדעט צו איהם מיט דער ביטע, אַז ער זאָל מיטפאָהרען מיט איהם אין קליינעם שטעטעל וואו היינריך האָט זיך געוואָלט זעהען, אפשר צום לעצטען מאָל, מיט זיין מוטער.

— איהר ווייסט, פריינד רובינאָוו, אַז איך פיהל דאָס אַליין וואָלט איך בשום אופן נישט געקאָנט אהיימפאָהרען. אויב איך קען דאָס קליינע שטעטעל און די שטוב פון מיין מוטער אָנרופען אַלס מיין היים. איך קען מיין לאַגע, איך ווייס ווי איך זעה אויס און דעריבער איז עס נישט פאַר מיינע כוחות. אז איך זאָל אַליין אהיימפאָהרען איך קען אָבער אויך נישט רעזיגנירען פון אויסמיידען מיין מוטער, אָבער איך דעצידיר זיך אויף דריטטע און ריזיקאַלישע שריט, וועלכע קאָנען קאָסטען מיין לעבען.

— איך וועל מיט אייך פאָהרען, הער זאַקס, איך וועל זיך בעמיהען צו פערלייכטערען אייער גורל. אויב דאָס וועט נאָר ליגען אין מיינע מעגליכקייטען, אַזוי איז עס געקומען דערצו, אַז רובינאָוו איז אוועקגעפאָהרען מיט זאַקסען אין זיין היימאַטס-שטעטעל. אויפן וועג האָבען זיי גערעדט צווישען זיך, ווי אַזוי איינצואָרדענען די בעגעגעניש צווישען היינריכען און זיין מוטער. ס'איז געווען זיכער, אַז שרה די אלמנה וואָלט זעהר שטאַרק געליטען, ווען זי זאָל גאָר אומגעריכט זען איר זוהן און דאָס אין אַזאַ צושטאַנד, ווי ער איז איצט געווען, דעריבער איז היינריכען איינגעפאַלען, אַז רובינאָוו זאָל צוערשט אוועקגעהען צו מאָטיל בלומענפעלד, אַז ער זאָל צוגרייטען שרה'ן צו דער בעגעגעניש. פון אַ בריף וואָס היינריך האָט בעקומען פון זיין מוטער האָט ער געוואוסט, אַז מאָטיל איז אַ פריינד פון זיין מוטער, און מיט מעהר קיינעם קומט זי זיך נישט צונויף. איצט איז רובינאָוו צוזאַמען מיט היינריכען געווען אויפן וועג צו מאָטיל בלומענפעלד, וועלכער האָט שוין געוואַרט אויף זיי, ער האָט אַליין נישט געוואוסט, וואָס ער זאָל טון און וואָס ער זאָל צו גרייטען פאַר די געסט, וועלכע דאַרפען גלייך קומען. ער האָט געהייסען דעם דינסטמיידעל צוגרייטען טיי מיט איינגעמאַכטס. ווי לאַנג האָט ער שוין נישט געהאַט קיין געסט ביי זיך, דוכט זיך, אַז זייט די חתונה פון זיין יונגסטער טאָכטער איז נאָך קיינער צו איהם צו גאַסט נישט געקומען, אפשר נישט דערפאַר, ווייל מאָטיל איז געווען אַ ספּעציעל שלעכטער אָדער נישט קיין גאַסטפריינדליכער, נאָר סתם אַזוי, ס'האָט פּשוט נישט געהאַט ווער צו איהם צו קומען, איין מענש, וועלכען מאָטיל וואָלט זעהר גערן ביי זיך געוועהן געזעהען אלס גאַסט איז געווען שרה די אלמנה, אָבער זי האָט ער דאָך נישט געקענט איינלאַדען, וואָס וואָלט מען אין שטעטעל געווען געזאָגט ?

דער היינטיגער טאָג האָט ביי מאָטלען אויסגעזעהען גאָר אַנדערש ווי די אַנדערע טעג, עפּיס יום=טובדיגער, עפּיס אַזאַ גרויסע ענדערונג איז מיטאַמאָל אַריינגעטרעטען, אַז ער האָט געדאַרפט פיל צייט דערצו, אַז ער זאָל דאָס אַלץ גוט אדורכטראַכטען און זיך אָריענטירען, וואָס ביי איהם און מיט איהם קומט פאָר.

היינריך מיט רובינאָוו'ן זענען געגאַנגען צו מאָטילס שטוב דורך הינטערגעסלעך. היינריך האָט נישט געוואָלט, אַז ס'זאָל אימיצער דערקענען. אַמליבסטען וואָלט איהם געווען ווען ער זאָל זיך אויסער מיט זיין מוטער מעהר דאָ מיט קיינעם נישט זעהען.

(פאָרטזעצונג קומט)

וואס ווערט געזאגט וועגן ארץ-ישראל אין בעריכט פון דער לעצטער סעסיע פון דער מאנדאט-קאמיסיע?

זשענעווע, (יט"א) די טעג איז צו די מיטגלידער פון פעלקערבונד פונאנדערגעשיקט געווארען דער בעריכט פון דער מאנדאט-קאמיסיע פאר'ן פעלקערבונד-ראט און די פראטאקאלען פון דער 25-טער סעסיע פון דער מאנדאט-קאמיסיע, וועלכע איז פארגעקומען פון 30-טען מאי ביז'ן 12-טען יוני ה. י.

אין דעם טייל פון בעריכט, וואס בעציהט זיך אויפ'ן א"י-מאנדאט, ווערט געזאגט:

1) אלגעמיינע בעמערקונג: די קאמיסיע האט מיט אינטערעס גענומען צו קענטעניש די מאסנאמען פון דער מאנדאטאר מאכט אויפ'ן געביט פון קאלאניזאציע, לאנדווירטשאפטליכע ענטוויקלונג און קאאפעראטיווע געזעלשאפטען. פון דער אנדערער זייט איז די קאמיסיע געווען צופרידען, דאס זי האט געקענט פעסטשטעלען, אז אין א"י הערשט ווייטער א גינסטיגע ווירטשאפטליכע און פינאנציעלע לאגע. חוץ דעם האט זי גענומען צו קענטעניש, דאס די א"י-רעגירונג בעמיהט זיך צו בעסערן די לאגע פון יענעם טייל פון דער לאנד-בעפעלקערונג, וועלכע האט געליטען מחמת דעם שלעכטען שניט.

2) בעזונדערע בעמערקונגען:

א) געשעהענישען פון אקטאבער 1933: די קאמיסיע דאנקט דער מאנדאטאר-מאכט פאר אירע שריפטליכע און מינדליכע אינפארמאציעס וועגען די אונרוהען, וואס זענען אין אקטאבער 1933 פארגעקומען אין א"י, וועגען זייערע סבות און וועגען די מאסמיטלען, וועלכע זענען אין רעזולטאט פון זיי אנגענומען געווארען. די קאמיסיע וואלט עס בעגריסט, אויב זי וואלט אין נעכסטען יעהרליכען בעריכט געפינען אויספיהרליכע מיטטיילונגען וועגען די ענדגילטיגע אנגענומענע ענטשיידונגען אלס פועל יוצא פון די דאזיגע געשעהענישען. פון דער אנדערער זייט האט די קאמיסיע גענומען צו קענטעניש די ערקלערונג פון אקרעדיטירטען פארשטעהער פון דער מאנדאטאר-מאכט, לויט וועלכער דער עפעקטיווער שטאנד פון מיליטער און פאליציי-קרעפטען איז גענוגענד, כדי צו קענען גאראנטירען די אבהיטונג פון דער עפענטליכער ארדנונג.

ב) גרעניצען: די קאמיסיע וואלט געווען צופרידען צו געפינען אין נעכסטען יעהרליכען בעריכט אנ'אויפקלערונג וועגען די פראגען, וואס בעציהען זיך אויף דער גרענעץ צווישען עבר-הירדן און דעם סאודישען אראביען. ביי דער געלעגענהייט וואלט די קאמיסיע געוואלט דערנעהן, וואו איז אונטער דער אטאמאנישער אדמיניסטראציע געווען די גרעניץ צווישען ווילאיעט הערושאס און דעם ווילאיעט סיריען.

ג) לאקאלע זעלבסטפערוואלטונג: די קאמיסיע האט גענומען צו קענטעניש דעם אינהאלט פון דער געמיינדען-פעראָרדנונג און די אומשטענדען, אין וועלכע זי איז אריין אין קראפט. זי וואלט געוואלט זיין אינפארמירט וועגען די מאסנאהמען, וואס זענען אנגענומען געווארען ביי דער אויספיהרונג פון דער דאזיגער פעראָרדנונג און וועגען דער טעטיגקייט פון די מוניציפאל-ראטען.

ד) אימיגראציע: די קאמיסיע וואלט בעגריסט א מיטטיילונג פון דער מאנדאטאר-מאכט, וואס זאל איהר אינפארמירען וועגען דעם מעטאד, וואס די מאנדאטאר-מאכט האט בדעה אנצווענדען, כדי צו שאפען אנ'ענגערע אפהענגיגקייט צווישען דער צאהל נייע איינוואנדערער און דער ווירקליכער אויפנאהמס פעהיגקייט פון לאנד, בערעכענט אויף לאנגען דויער.

ה) שולוועזען: ביי דער גאנצער אנערקענונג פאר די בעמיהונגען פון דער מאנדאטאר-מאכט אין געביט און עפענטליכען אונטעריכט האפט די קאמיסיע, אז די אומשטאנדען וועלען דער מאנדאטאר-מאכט אין דער נאהענטסטער צוקונפט ערלויבען ווייטער צו קענען פערברייטערן די מעלות פון עפענטליכען אונטעריכט, בעזונדערס אויף די ארא‌בישע קינדער.

ו) חתונות צווישען קינדער: פעררופענדיג זיך אויף די בעמערקונגען, וואס זענען געמאכט געווארען אין בעריכט פון איהר 22-טער סעסיע, שטעלט פעסט די קאמיסיע מיט צופרידענהייט, אז דער מינימום-עלטער הייראטספעהיגע מיידלעך איז געהעכערט געווארען אויף 14 יאהר און אז די דאזיגע ענטשיידונג איז אקצעפטירט געווארען דורך די הויפטען פון די פערשידענע רעליגיעזע קהלות.

ז) עפענטליכע פינאנסען: די קאמיסיע וואלט בעגריסט ווייטערע מיטטיילונגען וועגען דער פערווענדונג פון דער 2-מיליאן-פונט-הלוואה, וואס איז גאראנטירט דורך דער מאנדאטען-מאכט.

חוץ דעם יעהרליכען בעריכט פון דער מאנדאטאר=מאכט האט די קאמיסיע אויף איהר 25-טער סעסיע בעטראכט אויך א רייה יודישע און אראבישע פעטיציעס פון א"י. דער בעריכט פון דער קאמיסיע פאר'ן פעלקער בונד-ראט ענטהאלט צו די פעטיציעס פאלגענדע בעמערקונגען:

1) מעמאראנדום'ס פון ועד-הלאומי (מאי 1933), פון ועד רבנות-הראשית (9. אפריל 1933) און פון דער אגודת-ישראל (11 מאי 1933), בנוגע צוויי פראגען=קאמפלעקסען: א) די נישט-גלייכע בעהאנדלונג פון רבנישע בית-דין אין פערגלייך מיט מוזולמענישע רעליגיעזע געריכטען, ב) די פאדערונג פון ועד אגודת-ישראל וועגען אנערקענען איהר דאס רעכט פון א בעזונדערע רעליגיעזע קהלה.

צו דער פראגע א) שטעלט די קאמיסיע פעסט, אז אויפ'ן יסוד פון יורידישע בעשטימונגען, וואס זענען איבערגענומען געווארען אויס דער צייט פון דער אטאמאנישער הערשאפט, געניסען פאקטיש די מוזולמענישע רעליגיעזע געריכטען פון א בעזונדערע שטעלונג לגבי די רעליגיעזע געריכטען פון אנדערע גלויבענס און אז דורכדעם ווערט בעגאנגען, אויב נישט קיין אויסדריקליכע פערלעצונג פון די מאנדאט-בעשטימונג, איז יעדענפאלס דאך א נישט-גלייכהייט אין דער בעהאנדלונג. די קאמיסיע האלט עס אבער דאך נישט פאר מעגליך צו מאכען פון זיך אויס פראציזע פארשלאגען, וואס מאכען א סוף צו דער דאזיגער אונגלייכהייט, זי האפט אבער, אז די מאנדאטאר-מאכט וועט קענען אננעהמען ענטשפרעכענדע שריט, כדי צו שאפען, אויב נישט קיין פארמעלע, איז ווייניגסטענס א גלייכהייט אויפ'ן געביט פון פינאנציעלער בעהאנדלונג.

צו דער פראגע א) האלט זיך אפ די קאמיסיע פון יעדער בעמערקונג און נעמט מיט גענוג טהואונג צו קענטניש די ערקלערונג פון פארטרעטער פון דער מאנדאטאר-מאכט, לויט וועלכער די דאזיגע פראגע געפינט זיך אויפ'ן נוטען וועג צו אנ'אויסגלייכס-לעזונג.

2) פעטיציעס פון „ועד עדת האשכנזים" (12-טער יוני און 28-טער אויגוסט 1933), וועלכע פאדערען צוו. אנד. פאר'ן ועד האשכנזים די אנערקענונג פון א בעזונדערער קהלה און די צוטיילונג פון בעזונדערע 50 אימיגראציע-סערטיפיקאטען יעהרליך. די קאמיסיע האט די דאזיגע פעטיציעס אין אלע טיילען ערלעדיגט נעגאטיוו און קיין שום עמפפעהלונגען וועגען זיי נישט געגעבען דעם פעלקערבונד-ראט.

3) זיבען פערשידענע אראבישע פעטיציעס, אין איהרע מסקנות פאר'ן פעלקערבונד-ראט בעמערקט די קאמיסיע צו אלע זיבען פעטיציעס, אז „מען דארף זיי נישט געבען קיין שום פאזיטיווע בעהאנדלונג".

דער בעריכט צום פעלקערבונד-ראט ענטהאלט אין אלע פראגען בלויז די מסקנות פון דער קאמיסיע. די דאזיגע מסקנות דארף מען לעזען אין ליכט פון די דעבאטען פון דער קאמיסיע, וואס זענען פערציכענט אין דעם פערד-האנדלונגס-פראטאקאל.

גאליציאנער יוד געפינט א אוצר
ביי א איטאליענער אויפ'ן „פלעצל" אין פאריז
און בלייבט דערפון ביי א אומזיסטער דירה

„פאריזער היינט" דערציילט:

קומט אריין אין א געשעפט אויפ'ן פלעצל א יוד:

— א גלאז סאדע-וואסער.

טרינקט ער. סמאקעוועט.

— אה... אה... גיט מיר נאך איינס.

און ער גיט צו שטיל:

— מיט סאק.

און נעהמט ווייטער פאסמאקעווען, גלעט זיך זיין פרום בערדעל, און קוקט מיט די פרומע אויגען אויפ'ן גלאז סאדע-וואסער.

— אזוי ווי א ווין...

און דאס פנים שטראהלט מיט צופרידענהייט:

— איך מעג איצט טרינקען.

— אזא גליק איז עס איך געשעהן?

— פרעגט שוין גארנישט... איי-איי-איי —

— נו, וואס?

— הערט. מיך קען מען אויפ'ן „פלעצל". איך בין דאך ווייסמאן דער גאליציאנער. וואויך אין א האטעל, אט דא, אויף 33 רי דע ראזיע. אב'ארימער האטעל, איז מיר דאך שוין גענוג שווער דאס לעבען, אבער צאהלען דאס ביסעל דירה-געלד איז מיר נאך שווערער, זיץ עך און טראכט און טראכט:

— וואו נעהמט מען?

בלייבט מיר איינס:

— האפען צו עהם אין הימעל.

האב איך.

מאכט זיך אזא געשיכטע. עך בעט איבער אייער כבוד. עך געה אריין אין בית-הכסא... איך גיב א קוק — אויף דער ערד ליגט א בייטעל, — אויה! עך עפען אויף עס בעהמט מיר שווינדלען אין די אויגען. געלד, מיט נאך געלד, מיט א באדיג מיט געלד און נאך געלד, גריוס געלד, וואס עך האב נאך אזויגס נישט געזעהען: — טויזענטער'ס גאנצע... געה איך אריין צו זיך אויפן לעצטען שטאק און נעהם צעהלען: — א מטמון און דערצו נאך אבליגאציעס מיט אנדערע טייערע פא. פירען. לייען איך איבער:

— דער נאמען פון האטעל-אייגענטימער!

טראכט איך שוין מיט א שמייכעל:

— א מציאה האסטו מיר, גאטעניו, געגעבען, אבער בלויז אויף צו האלטען. געה איך אראפ צום בעל-הבית, לויפט ער מיר אנטקעגען:

— דירה געלד.

שמייכעל איך און זאג:

— דאס איז דיינס?

און ווייז דעם בייטעל.

איז ער א איטאליענער, גיט ער א געשריי:

— סאנטא-מאדאנא! — אוי!

און ער חלש'ט.

לויפט אריין זיין ווייב, דערזעהט דעם בייטעל גיט זי אויך א געשריי און חלש'ט.

שטעה איך אליין. דאס הארץ קלאפט מיר:

— רבונו של עולם, וואס איז דאס?

שטעהען בידע אויף. וואַרפען זיך אויף מיר קושען און האלזען:

— אוי, אונזער גאט!

— אלעס, וואס מיר האבען.

— זאג, וואס ווילסטו?

און מיטאג-צייט איז, שלעפען זיי אריין שיסלען מיט עסען:

— עס, גוטער מענש.

זאג איך:

— איך טאר נישט, איך בין א יוד.

ברענגען זיי ארויף פון קעלער ווייגען.

— טרינקט, ביזט נישט קיין מענש. נאר א מלאך, וואס ווילסטו?

זאג איך:

— גארנישט!

נעהמען זיי ווייטער לאכען און וויינען און קושען מיך:

— נעהם!

וויל איך נישט.

לויפט דער בעל-הבית ארויף צו מיר אין דעם בוידעם-שטיבעל, כאפט מיין בינטעל זאכען און שלעפט עס אראפ אין א צווייט גוט צימער:

— דא וועסטו וואוינען?

און ער שטעהט אויף און שווערט מיך:

— אזוי לאנג ווי דו וועסט לעבען, האסטו ביי מיר אנ'אומזיסטע דירה.

איז האך נאר צו דאנקען דעם רבונו של עולם... אזא פארטפעל געגעבען מיר, אויף א מינוט און שוין דא דירה-געלד...

— אה! מעג איך נישט טרינקען? און דער גאליציאנער יוד ווייסמאן נעהמט זיך ברייט צו זיין קעשענע:

— גיט מיר נאך א גלאז סאדע-וואסער...

צוגענערט א קנעפעל
(סקיצע) ●●● פון ק. מיכאל

לעאן האט געארבייט אין אנ'אייזען-געשעפט, און ווייניג פערדינט. מיט דער קליינער סומע האט ער געדארפט דעקען אלע זיינע הוצאות און צו דעם אלעמען, האט ער נאך בעוויזען איינצולאדען מיידלעך אין קינאס. און יעדע אווענדען, ווען ער נעהמט א מיידעל אין קינא, עסט ער נישט קיין אווענד-ברויט און ווען ער גיט פערריכטען די שיך, געהט ער דערווייל בארוועס, מחמת קיין אנדערע שיך האט ער נישט.

ארומשפאנענדיג אזוי איבער'ן צימער א בארוועסער, קלערט ער וועגען דעם ס'ארא סך מיידלעך ס'איז פערהאן אויף דער וועלט און ס'ארא חנ'עוודיגע זיי אלע זענען!... נישט קוקענדיג אויף דעם, וואס ער קען זיי נישט געבען מעהר ווי קינא געפעלט ער דורקא די מיידלעך. נו, און זיי איהם געפעלען דאך אודאי, אלע מיידלעך געפעלען איהם אלע אהן אויסנאהם.

יעדע איינע פון זיי האט זיך איהר בעזונדערען חן און צויבער. ער וואלט געהייראט, ער וואלט שוין אפשר צעהן מאל געהייראט, ווען נישט די ארימקייט זיינע. ווי אזוי קען מען דען לעבען מיט א ווייב אויף זיין קליינעם פערדינסט?

פאר לעאנען איז א פערהייראטער מענש דער סימבאל פון א גליקליכען מענשען.

אויסקלאנערדיג זיך יעדען איבערפרייה צו דער ארבייט, האט זיך לעאן אפטמאל אין דער טיר אנגעשטויסען אויף עמעצ'ן — זייער באלעבאסטעס טאכטער. צום אנפאנג האט ער געמיינט, אז דאס איז בלויז א צופאל, שפעטער אבער האט ער אנגעהויבען חושד צו זיין, אז די אכצעהן-יעהריגע חנ'עוודיגע עווא ווארט איהם ספעציעל אפ ביי דער טיר... זי איז איהם געפעלען געווען אזוי פונקט ווי אלע אנדערע מיידלעך, — פלעגט ער זי אויך אמאל איינלאדען אין קינא.

ער האט בעמערקט, אז עווא איז נישט גלייכגילטיג צו איהם. אבער וואס האט ער געזאלט טון? נו, אז און אז ער ווייסט, אז ער איז א שעהנער און שלאנקער בחור און אז ער געפעלט נאך א סך אנדערע מיידלעך, וואס-זשע קומט איהם אריין דערפון?

איינמאל האט עווא אנגעקלאפט צו איהם אין דער טיר, זי האט איהם געפרעגט, ווי עפעס עס איז, האט ער געענטפערט, און זי דאן איינגעלאדען אריינצוקומען אין צימער, איז זי אריינגעקומען, און האט זיך אוועקגעזעצט אויפ'ן עק שטול. פלוצלונג האט זי א געשריי געטון:

— אוי! ביי אייך פעהלט דאך א קנעפעל אויפ'ן רעקעל!

ער האט מיט שרעק בעטראכט דאס אלטע רעקעל זיינס. יא, טאקע! פונקט אין דער מיט האט מיאוס געשטארטשעט א פעדימעל און קיין קנעפעל איז נישט געווען.

— גאט מיינער! — האט זיך מיט פערצווייפלונג ביי איהם ארויסגעריסען.

עווא איז אבער פלינק אויפגעשפרונגען:

— מאכט אייך קיין יסורים נישט, איך וויל אייך באלד צונייהען א קנעפעל! — און אין איין אויגענבליק איז זי צוריקגעקומען מיט א נאדעל פאדים און מיט א קנעפעל.

צוגעגאנגען צו איהם, האט זי זיך גענומען צונייהען דאס קנעפעל. זי האט געזאגט:

— א גליק, וואס כ'האב געפונען פונקט אזא קנעפעל!

איהרע פינגערלעך האבען געארבייט פלינק און ער האט בעמערקט, אז העמטלעך האט זי ליכטיגע און א העלזעל א חנ'עוודיגס.

דערנאך, אז זי איז פערטיג געווארען מיט'ן צונייהען, האט זי א זאג געטון:

— נו, אט האב איך אייך שוין צוגענייהט א קנעפעל — און זי האט זיך ארומגעקוקט, זוכענדיג א שערעלע אויף אבצושניידען דעם פאדים. נאר אזוי ווי קיין שערעל איז נישט געווען, האט זי אנגעביסען דעם פאדים מיט די ציין, אויף איין אויגענבליק צוליינענדיג זיך דערביי מיט'ן קעפעל צו דער ברוסט.

אט דערפון טאקע האט זיך עס אנגעהויבען פון אט דעם קנעפעל.

די גאנצע נאכט דערנאך, דעם גאנצען איבערדערפריה און דעם גאנצען טאג האט לעאן פערפאלגט די בערירונג פון איהר קאפ ביי זיין ברוסט — און ער האט זיך קוים דערוואַרט אויפ'ן אווענד איינצולאדענען עווא אין קינא.

אומקערענדיג זיך אהיים האבען זיי זיך נישט געאיילט צו צושייד'ן. עווא איז ווירקליך אריינגעגאנגען צו איהם אפצונעהמען דעם פאדים, וואס זי האט נעכטען פערגעסען, און זי האט זיך פלוצלונג געטראפען אין לעאנס ארעמס. ער האט זיך איהר ערקלערט אין הייסער פלאמפיירדיגער ליבע, און זי האט זיך איהם מודה געווען, אז זי איז שוין פון לאנג פערליבט אין איהם און אז זי פלעגט טאקע ספעציעל אפווארטען איהם איבערדערפריה ביי דער טיר.

— אה, מיט וואס פאר א פערגעניגען איך וואלט חתונה געהאט מיט דיר עווא! — האט לעאן זי געקושט — אה, ווען איך זאל נאר האבען געלד...

זי האט אבער אויסגעפונען, אז דאס איז פון די קליינע זאכען. מען דארף נישט האבען אזוי פיל געלד.

דאס איז א גלענצענדע אידעע! — האט לעאן איבערגעלייגט און האט דא טאקע אויפ'ן ארט א רעכענונג געמאכט מיט ציפערען אויף פאפיר, אז עס וועט זיי קלעקען אויף אלצדינג...

דאס איז געווען לעאנס גליקליכסטער אווענד און אויף מארגען האט ער מיט שטאלץ אנגעזאגט, אויף זיין שטעלע די בשורה, אז ער האט חתונה.

זיי האבען טאקע געהייראט.

איצט ווארט איהם עווא אפ יעדען אווענד ביי דער טיר פון זייער צימער, דערנאך דערלאנגט זי איהם האט עסען, וואס זי אליין האט אפגעקאכט, און הערט חשבונ'ט זי אויס וויפיל ער האט איינגעשפארט פון דעם רעסטאראן. עס קומט אויס, אז עס בלייבט נאך איבער א סך געלד... פון איהרע אויגען פון איהרע ליפען, פון איהרע הענד שטראמט ליבע.

זעלטען געהט דורך אנ'אווענד און עווא זאל נישט דערמאהנען.

— ווען איך וואלט דיר דעמאלט נישט צוגענייהט ס'קנעפעל....

ביי די ווערטער כאפט ער זי ארום און פאלט צו מיט וואהנזיניגע קושען צו איהר האלז.

זי רייסט זיך כלומרשט פון זיינע ארעמס און זאגט:

— פארזיכטיג, פארזיכטיג, דו וועסט אפרייסען אלע קנעפלעך....

נייע געזעצע

שטעמפּעל-אָפּצאָהל-הנחות פאַר נייע בנינים

פריי פון שטעמפּעל-אָפּצאָהל זענען אַלע חשבונות און דאָקומענטען, וועלכע זענען נוגע איינקויף פון בוי-מאַטעריאַלען אָדער דורכפיהרען בוי-אַרבייטען פון אַ נייעם וואוין-הויז, וואָס שייך דאָס בויען אַנדערע בנינים זעהט דאָס געזעץ אַזאַ בעפרייאונג נישט פאָר.

אָפּמאַכען וועגען איינקויף פון בוי-מאַטעריאַלען אָדער אונטערנעהמען בוי-אַרבייטען זענען אויך בעפרייט פון שטעמפּעל-אָפּצאָהל, אויב זיי ווערען פערזעהן מיט דער אַדנאָטאַציע:

Wolne od opłaty stemplowej na mocy art. 8 ustawy o ulgach dla nowo wznoszonych budowli.

דער אויסשטעלער פון אַזאַ אָבמאַך אָדער אַזאַ רעכנונג, מוז מאַכען אַ קאָפּיע פון דאָקומענט און בעהאַלטען איהם אין משך פון 3 יאָהר.

בכדי צו גענימען פון דער דערמאָהנטער הנחה, מוז מען האָבען אַ בעשטעטיגונג פון קאָמיטעט פון שטאָט אויפבוי אָדער פון דער שטאָט-פערוואַלטונג (מאַגיסטראַט), אַז ס'איז אָנערקענט געוואָרען אַ קורצטערמיניגע הלוואה.

רעכט אויף אָפּלייגען מיליטער-דינסט פאַר שטודירענדע יוגענד

דער אינערן-מיניסטער קלעהרט אויף אין אַ ספּעציעלען צירקולאַר, אַז די יעניגע פּאָבאָראָווע וועלכע האָבען בעקומען אָדראָטשעניעס פון מיליטער-דינסט צוליב זייער שטודיום, קוים גייען זיי שפּעטער איבער אויף אַנ'אַנדערען פאַקולטעט, פערלירען זיי אויטאָמאַטיש די רעכט ווייטער צו גענימען פון אַזאַ אָדראָטשעניע.

פעראָרדנונג וועגען איינמעלדונגען

אין דזש. אוסטאַוו נומער 54 איז פערעפענטליכט אַ פעראָרדנונג פון אינערן-מיניסטער, וועלכע נאָרמירט דאָס איינמעלדונגס-וועזען. אין דער דערמאָנטער פעראָרדנונג געפינען מיר פאָלגענדע וויכטיגע בעשטימונגען:

אַלע בקשות וועלכע ווערען דערלאַנגט דער בערופענער מאַכט וועגען אַרויסגעבען צייגנישען אין שייכות מיט דער עווידענץ פון דער בעוועגונג פון דער בעפעלקערונג זענען פריי פון סטעמפּעל-אָפּצאָהל, דאַגעגען די אַרויסגעגעבענע צייגנישען אונטערליגען יאָ אַ סטעמפּעל-אָפּצאָהל אין דער הויך פון 50 גראָשען.

מיליטער-פליכטיגע פערזאָנען מוזען זיך ביים ענדערן זייער וואוינאָרט שוין נישט בעזונדער מעלדען ביי דער מיליטערישער מאַכט, נאָר די מעלדונג פאַר דער מיליטערישער מאַכט ווערט דורכגעפיהרט גלייכצייטיג מיט די אַלגעמיינע מעלדונגען. בכלל דאַרף מען געדענקען, אַז אַ צייטווייליגע אָפּוועזענהייט פון שטענדיגען וואוינאָרט פון די דערמאָנטע פערזאָנען אין משך פון אַ קורצערען טערמין, ווי 2 חדשים, אונטערליגט נישט דער מעלדונגס-פליכט.

אין פאַל, ווען די מעלדונגס-פאָרמאַליטעטען פאָדערן עס האָבען די מעלדונגס-אַמטען רעכט אַרויסצורופען די ווירטסלייט, הויפּט-לאָקאַטאָרען אָדער די בעטרעפענדע פערזאָנען גופא און צו פערלאַנגען פון זיי די נויטיגע לעגיטימאַציעס, דאָקומענטען, אינפאָרמאַציעס צוועקמעסיגע אַנדערע אויפקלערונגען. פאַר זיך נישט צופּאַסען צו די דאָזיגע בעשטימונגען לייגען די סטאַראָסטוועס אַרויף אויף די שולדיגע אַ געלד אָדער אַ פריי-הייטליכע שטראָף.

מוזיקאַלישע נאָטיצן

אַלטער-קאָנצערט

צום צווייטען קאָנצערט פון דעם זומער, איז מען אויך געקומען הערען אַלטער'ן.

אַלטער, אָט דער קאָנצער באַמען, אָהן קיין שום טיטעל, ווי „כהן-הגדול", אָדער „קעניג" פון די חזנים, ווי געוויסע „גרויסע" חזנים האָבען זיך ליב אָנצורופען — איז גענוג, אַז מען זאָל איהם קומען הערען אפילו זומער אין אַנ'ענג-געפּרעסטען זאַל, ווייל דער נחת-רוח וואָס אַלטער פערשאַפט, איז דאָס נישט אימשטאַנד, קיין „כהן-גדול" און קיין „קעניג" פון די חזנים, הויבט נאָר אָן אַלטער צו זינגען, פיהלט מען גלייך, אַז דאָס איז איינער פון אונזערע קולטורעלסטע חזנים, וואָס פערשאַפט כבוד זיינע קאָלעגען און איז ראוי מתפלל-צו-זיין פאַר גאָט און פאַר זיין פאָלק.

זיין האַרציג-מאָדולירענדיגע, אַזוי ווי פון גאָלד בעמאַלאַכצטע שטימע, זיין עכט אַלטערישער פאָרטראַג און זיין אויסערגעוועהנליך-געפיהל, וואָס שפּרייט אויס אַזאַ שלל ניואַנסען און „קוויטשען", פערטיבערען זיך ביים זינגען און „זאָגען" אין אַזאַ הערליך, ערהאַבענע שענקייט, אַז מען מוז פיהלען און הערען און הערען און פיהלען אָהן אַ סוף...

מען הערט און מען פיהלט דעם אדם הגון, וואָס נישט נאָר ער ווייס דעם נוסח און די כוונה פון די תפילות, וואָס ער זינגט, נאָר פערטיפט זיך אַליין אין אַזאַ כוונה, וואָס דרינגט אַרויס וואָהרשיינליך פון די יודישע מסורה, אַז דער צוהערער ווערט מיטגעריסען און מוז מיט טיפער כוונה הערען און הערען וואָס אַלטער, דער חזן, (אָהן טיטעל) „זאָגט" און זינגט.

אַלטער דער זינגער?, דאָס איז אַ בעזונדער קאַפּיטעל, וואָס דאָס אָרט דאָ איז צו קליין וועגען דעם צו רעדען, קורץ, זיין געזאַנג איז פון אייכען גראַד, בעגרינדעט אויף קאָנטראַסטען סטיל און לאָגיק.

„מה גדלו מעשיך" זינגט אַלטער מיט ליכטיג-ברוסטיגער פראַכט-שטימע... און עס ווילט זיך אויסשרייען מיט עקסטאַז: מה גדלו, ווי גרויס איז אַלטער, פשוט אָהן טיטלען, אַז ער זאָל קאָנען אַזוי הערליך אויסזינגען מה גדלו מעשיך...

D-ski

פון „אַראַראַט"

היינט—בלויז איין פאָרשטעלונג

די פּרעמיערע „אַ געלעכטער און אַ טרער" ווערט געשפּילט ביי פולגעפּאַקטע הייזער. אַ גאַנצע רייה נומערן מוזען ביסירט ווערען. דער גאַנצער אָוענד — אומאויפהערליכער זאַלפּען פון געלעכטער.

היינט ווערט געשפּילט בלויז איין מאָל — פּונקט האַלב 10 אין אָוענד.

מאָרגען — די 9-טע סימפאָניע אין העלענאָוו

מאָרגען, דינסטאָג ווערט אין העלענאָוו אויפגעפיהרט ווערען דאָס גרעסטע וואונדערווערק פון בעטהאָווען — די 9-טע סימפאָניע.

די פעראַנשטאַלטער האָבען געוואָלט, אַז די אויפפיהרונג זאָל זיין גוט אַמבעסטען און האָט איינגעלאַדען די בעסטע סאָליסטען און דאָס אָרקעסטער פערשטאַרקט מיט מוזיקער, וועלכע וועלען ספּעציעל קומען פון וואַרשאַ. דער „הזמיר"-כאָר, וועלכער האָט שוין אַזוי פיל מאָל טריומפירט אין דער 9-טער, וועט אויך זיכער דאָס מאָל בעווייזען, וואָס ער קאָן.

קראָנג-קינאָ
CAPITOL
זאַוואַדזקאַ 16

היינט פּרעזענטירען מיר אַ פילם פון דער שלאַגער-סעריע Metro Goldwin Meyer א. נ.

„פּאַסירונגען אין האַלבער נאַכט"

אין די הויפּט-ראָלען: Loreta Janig און Ricardo Cortez | אויסער'ן פּראָגראַם: קלאַנג-צוגאַבע און די נייעסטע אַקטואַליטעטען פון Fox | אַ נהייב פון די סעאַנסען 4.30, שבת און יום-טוב 12 בייטאָג.

Zarząd Łódzkiego Żydowskiego Towarzystwa Dobroczynności
podaje niniejszem do wiadomości, że zwołane na dzień dzisiejszy **Nadzwyczajne Walne Zebranie** nie dojdzie do skutku.
O nowym terminie nastąpi osobne zawiadomienie.

קליינע אַנאָנסען
1 זלאָטי
אַנאָנס ביז 15 ווערטער

פרייע פּאָסטענס

ס'ווערט געזוכט שטריקערס אַרויס-צונעהמען אַרבייט אויף 9-ער און 10-ער מאַשינען. ערקינדיגען פּאָמאָרסקאַ 67/42 פון 2–3 נאָכמ. און פון 8–10 אָוונט.

עס ווערט געברויכט אַ לערן-יונגעל צו מענער-בעשטעלט, זעהר גוט זיך אויס-צולערנען. פּאָמאָרסקאַ 40, וו. 15. 3421

עס ווערען געזוכט שטריקער-אַרביי-טער אויף 8-ער און 9-ער שטריק-מאַשינען אויף קילינסקיעגאָ 28, וו. 1. 3424

עס ווערט געזוכט אַ יונגעל מיט אַ מיידעל זשעראָמסקיעגאָ 27, אין דער ליטאָגראַפיע. 3420

עס ווערט געזוכט אַ קוואַליפיצירטע סוויטער-נייהערין נאָוואָמיעסקאַ 24, רעכטע אָפיצינע, וו. 21. 3417

פערשידענעס

אַ שפּייז-געוועלב מיט איינגעפיהרטע קונדשאַפט, צוליב קראַנקהייט אוועקצו-געבען. צו ערפאַהרען אין לעדער-געשעפט קראַנהיים, נאָוואָמיעסקאַ 6. 3418

איבערצוגעבען אַנ'איינגעפיהרטע בודקע פון קויהלען אין צענטרום שטאָט צוליב אַברייזע. צו ערפאַהרען גדאַנסקאַ 14 ביים שוסטער. 3423

זינגער'ס אַ נייע ניי-מאַשין ביליג צו פערקויפען פּיעטריקאָווער 9, לינקע אָפ. 1. שטאָק, וו. 21. 3419

קיין ארץ-ישראל וועל איך מיטנע-מען איינעם פאַר 1200 זלאָטעס. אָפּפער-טען סוב „Palestyńczyk"
Dzwonić felef. 204-67 od 5-7 wieczór. 3413

לעטשניצע
פאַר ווענערישע קראַנקע
פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען
לאָדז, זאַוואַדזקאַ 1
טעל. 205-38
טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אָוענד.
ווענעריש-קראַנקע, מענערשוועכע און הויט-קראַנקהייטען
אַנאַליזען פון בלוט און אורין
די פערהיטונגס-סטאַציע
איז טעטיג אַ גאַנצען מעת לעת
פאַר טרויען אַ ספּעציעלער וואַרטע-זאַל
אַ בעראַטונג 3 זל.

Dr. med.
Haltrecht
צוריקגעקעהרט
ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט-און געשלעכטס-קראַנקהייטען
פּיעטריקאָווער 10, טעל. 131-86
נעמט אָן פון 8—11 מיטאָג און פון 5—9 אָוונט
זונטאָג פון 10—1 בייטאָג.
אַלע אַרט אַנאַליזען.
פאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פּרייזן

Dr. med. Niewiażski
ספּעציאַליסט פאַר סיפיליס, טריפּער און הויט-קראַנקהייטען. בעהאַנדלונג פון מענער-שוועכע
אַנדזשעיאַ 5, טעל. 159-40
צוריקגעקעהרט
נעהמט אָן פון 8—11 און פון 5—9 אָוו.
זונטאָג און יום-טוב פון 9 - 1 פאַרמיטאָג.
בעזונדערער וואַרטע - זאַל פאַר פרויען.

Dr
Wajnberg
ספּעצ. פון לונגע, האַרץ און סכרעראָז-קראַנקהייטען
וואוינט יעצט פּיעטריקאָווער 145
טעל. 126-02.
נעמט אָן פון 9—10 פריה, 3—5 8—9 אָוו.

אויערען, נאָז און האַלז קליניק
מיט בעטען פון Dr.
Z. Rakowski
פּיעטריקאָווער 67, טעל. 127-81
נעהמט אָן שטענדיגע קראַנקע (צוועק אָפּעראַציע א. ז. וו.) ווי אויך אַמבולאַ-טאָרישע פון 11—2 און פון 5—8 אָוונט.

Dr.
S. Kantor
ספּעציאַליסט פאַר הויט און ווענע-רישע קראַנקהייטען (סיפיליס און טריפּער), היילט מענער = שוועכע
וואוינט יעצט
Piotrkowska 90, tel. 129=45
נעמט אָן פון 8–2 נאָכמ. און פון 4–9 אָוו., זונטאַג און יום-טוב פון 8–2 נאָכמ.
פאַר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פּרייזן.

לעכער אויף דער מאַשין
ווערען אַנגענומען אויסצוניייען ביי
ג. נאָרדמאַן, שרודמיעסקאַ 8

Dr. med.
Ignacy Grynberg
ספּעציאַליסט פאַר אינערליכע-קראַנקהייטען
צוריקגעקעהרט
CEGIELNIANA 17, tel. 174-15.

ברוך-קראַנקע!!!

ערשטע און איינציגע אָרטאָפּעדישע הייל-אַנשטאַלט אין לאָדז. פון דעם איז גאַנץ פּוילען בעריהמטען ספּעציאַליסט אָרטאָפּעד דיר. י. ראַפּאַפּאָרט, וועלכער עקזיסטירט 30 יאָהר און איז געוואָרען אויערהאַנט פון פיל בוויוסטע פּראָפּעסאָרען.

Dyr. J.Rapaport

ברוך-ליידענדע! ספּעציעלע אָרטאָפּעדישע גומי-בענדאַזשען פון מין אָרטאָפּעד. הייל-אַנשטאַלט בעזייטיגען אָהן שום אָפּעראַציע, ווי די שווערסטע, געפעהרליכסטע און ...

פאַר קאַליכעס. הויכערע און אַלערערטע פּעהלער פון גוף!

אַלע קראַנקע אין מיין אָרטאָפּעד. הייל-אַנשטאַלט, ווערען נאָר פון מיר פּערזענליך בעהאַנדעלט.
30 יעהריגע פּראַקטיק. פולע גאַראַנטיע!
ערמעסיגטע פּרייזען! עמפּפאַנגט טעגליך פון 9 פריה ביז 7 אָוו.
עס ווערען אויך אַנגענומען מיטגלידער פון אובעזפּ. ספּאַל. (קאַסע-כאָריך).

ערשטע און איינציגע אָרטאָפּעדישע הייל-אַנשטאַלט אין לאָדז
Spec. Dyr. J. RAPAPORT, Ortoped.
פון לעמבערג
Łódź, Wólczańska 10, front, parter, tel. 221-77.

הערצליכען דאַנק

דערמיט מאַך איך עפענטליך בעקאַנט, אַז זינט יאָהרען האָב איך געליטען אויף אַ שווערע צווייזייטיגע ברוך-קראַנקהייט, וועלכע ס'האָט מיר ערשט בעזייטיגט דער ה' דיר. י. ראַפּאַפּאָרט, וואוינהאַפט אין לאָדז, וואָלטשאַנסקאַ 10. דער דערמאָהנטער בעי-רימטער ספּעציאַליסט האָט מיר פּערלעגט אַ ספּעציעלען פראַנצויזישען פּאַטענטירטען גומי-באַנדאַזש. איך פיהל מיך זעהר גוט, כ'קען ועתן און אַרבייטען. פאַר וועלכעס איך דריק איהם אויס מיין האַרציגסטען דאַנק און עמפּפעהל דעם ספּעציאַליסט אַנדערע ברוך-קראַנקע.

(—) **Raszkowski Adolf**
Łódź, ul. Biskupa Bandurskiego 17
(dawniej Anna)

אַנאָנסען-פּרייז פאַר אַ מילימעטער-שורה
מאָר'ן טעקסט-... פריימאָג און ערב-יו"ט-24 גר. אין דער ווייט' שפּאַלטען ... 4
אין טעקסט-40 ... 60
נאָכ'ן טעקסט-12 ... 18
היינטער דער שטאָדט 50 פּראָצ. טייערער, אויסלאַנד 100 פּראָצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. אַ וואָרט
נעקראָלאָגען-20 גר. אַ מ/מ (אין דער זייט' שפּאַלטען) קליינע אַנאָנסען ביז 15 ווער-טער 1 זל. יעדעס מיטעווירטע וואָרט — 10 גר.

אַבאָנאַמענטס-פּרייז:
אין לאָדז — 4 זלאָטעס אַ חודש מיט אָפּטראָגען אַ היים. אויף דער פּראָווינץ — 5 זל. אַ חודש; אין אויסלאַנד 7 זל. אַמעריקאַ—1 דאָל.

מאַנוסקריפּטען, וועלכע ווערען נישט געדרוקט, ווערען נישט צוריקגעשיקט. פאַר אינהאַלט פון די אַנאָנסען איז די אַדמיניסטראַציע נישט פעראַנטוואָרטליך.
מאָר'ן אינהאַלט און פאָר-מין פון די אַנאָנסען איז דער פערלאַג נישט פעראַנט-וואָרטליך. די אַדמיניסטראַציע איז אָפען בייטאָג און ביינאַכט.

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg
Czcionkami i druk. rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman